

laiškai lietuviams

GRUODIS/DECEMBER 1977 11

	KALĖDOS	361	J. Venckus, S.J.
T. JUOZO VENCKAUS, S.J., AUKSINIS JUBILIEJUS		364	Redakcija
	KRIZĖ AR NAUJOS GALIMYBĖS?	365	Gražina Kriaučiūnienė
	KELIONĖJE PO EUROPA	369	Juozas Prunskis
	EILĖRAŠČIAI	372	Sesuo Ona Mikailaitė
	KIAULIŠKAS ELGESYS	373	A. Tamošaitis, S.J.
ORGANIZACIJOS, TĖVAI IR JAUNIMO PROBLEMOS		377	A. Saulaitis, S.J.
	“SAUJA SKATIKŲ”	382	Nijolė Jankutė
VIENO ATSIVERTIMO POETINĖ ISTORIJA		384	Alf. Tyruolis
	TĖVYNĖJE	386	D. ir G. Vakariai
	KALBA	390	Juozas Vaišnys, S.J.
	ATGARSIAI	392	Skaitytojai
	TRUMPAI IŠ VISUR	393	J.Pr.

Šis numeris iliustruotas Danutės Vakarės nuotraukomis iš Jaunimo Centro 20 m. sukakties minėjimo iškilmų. Viršelio nuotrauka — Eugenijaus Būtėno.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$6.00, single copy 60 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS
GRUODIS/DECEMBER 1977 VOLUME XXVIII NO. 11

KALĖDOS

J. VENCKUS, S.J.

Vėl ateina Kalėdos, vėl sušvinta eglutės namuose ir prie namų. Tikinčiam žmogui Kalėdos primena, kad pats Dievas atėjo į šį pasaulį ir tapo tokiu žmogumi kaip mes. Jis yra tikras Dievas ir tikras žmogus. Vėliau Kristus sakys, jog į pasaulį jis atėjo ne tam, kad mes jam tarnautume, bet kad jis mums tarnautų. Jis nori, kad pasaulis turėtų tikra taiką ir ramybę, nors ir žvangėtų ginklai.

Kai kurie klausia, ar tikėjimas žmones padaro geresnius. Kai kurie mano, kad tik mokslas gali patobulinti ir pagerinti žmogaus gyvenimą. Bet ne vienas mokslininkas yra įrodęs, kad kartais tikėjimas daug daugiau padeda žmogui įvairiose srityse negu mokslas. John Hopkins universiteto profesorių grupė nutarė pastudijuoti ryšį tarp medicinos ir tikėjimo. Jie studijavo žmones, kurie eina į bažnyčią ir kurie neina. Statistika parodė, kad žmonės, kurie eina į bažnyčią, turi mažiau visokių ligų, pvz. vėžio, širdies sutrikimų, arteriosklerozės. Kaip tai išaiškinti? Manoma, kad žmonės, kurie eina į bažnyčią, ir kitose gyvenimo srityse yra rūpestingi ir tvarkingi, kas juos apsaugo nuo daugelio fizinių sutrikimų. Žinoma, jiems daugiau padeda ir Dievo malonė.

Evangelija nesako, kada Kristus gimė: nemini nei metų, nei mėnesio, nei dienos. Evangelija nėra kokia nors Kristaus biografija, bet lyg katekizmas tiems, kurie nori tapti krikščionimis. Be to, kai Kristus gimė, niekas juo nesi-rūpino. Žydai į tai nekreipė jokio dėmesio, o krikščionių dar nebuvo. Romėnai skaičiavo metus nuo Romos įkūrimo — Ab Urbe Condita (AUC). Padaugėję krikščionys jau nebenorėjo pagoniško kalendoriaus. Pirmasis, panorėjęs įves-ti krikščionišką kalendorių, buvo Dionisius Exiguus 525 m. Jis išskaičiavo, kad Kristus buvo gimęs 754 AUC. Iš Romos istorijos žinome, kad Erodas, kuris norėjo nužudyti gimusį Kristų, mirė 1750 m. Taigi Kristus turėjo gimti keleriais

Jaunimo Centras

D. Vakarės nuotr.

metais anksčiau. Dar stengiamasi rasti ir kitokių įrodymų, pvz. žmonių surašymas, dėl kurio Juozapas su Marija turėjo keliauti iš Nazareto į Betliejų.

KALĖDOS — ŠEIMOS ŠVENTĖ

Šeima, kurioje gimė ir augo Kristus, yra pavyzdys visoms šeimoms. Evangelijose nelabai daug kalbama apie šv. Šeimą, bet iš to, kas ten vienoje kitoje vietoje paminėta, matome, kad tai buvo tobula, pavyzdinčia šeima. Joje buvo didžiausias susiklausymas ir autoriteto gerbimas. To labai reikia dabartinėms mūsų šeimoms.

Pedagogai sako, kad vaikai bėga iš tų namų, kur tėvai barasi, nesugyvena, vienas kito negerbia, vienas kitą niekina. Šeimos sugyvenimas susideda iš smulkmenų. Tėvas su vaikais turėtų pasitarti, kaip padaryti džiaugsmo ir kokią dovaną įteikti mamai jos gimtadienio, vardinių. Motinos dienos progomis. Tą pat turėtų daryti ir motina įvairių tėvo sukakčių ir švenčių progomis. Taip pat reikėtų nuolat atkreipti vaikų dėmesį, kad jie padėtų mamai kokiame nors darbe, kad jie netrukdytų tėvo, kai jis užsiėmęs ar ilsisi ir t.t. Tai yra kasdieninės smulkmenos, bet jos labai daug prisideda prie šeimos laimės ir gražaus sugyvenimo.

Bostone buvo suimtas baisus nusikaltėlis, tarp 1962 ir 1964 m. pasmaugęs 13 moterų ir mergaičių. Kai policija ir žurnalistai jį apklausinėjo, jis kaltino savo tėvus: jie buvo persiskyrę, jis pasilikęs vienišas, tad atsidavęs visokiems nenormalumams, narkotikams ir t.t. Panašių pavyzdžių, deja, yra ir daugiau.

Kalėdų proga paprastai tėvai perka vaikams įvairiausių žaislų. Dažnai tėvai visai nepagalvoja apie auklėjamąją žaislų prasmę. Nelabai patartina vaikams pirkti šautuvus, tankus ir kitokius panašius žaislus, kurie gali daryti blogą įtaką vaikų charakteriui, ugdyti juose žiaurumą. Reikia pirmenybę teikti tokiems žaislams, kurie ugdytų grožį, artimo meilę, švelnumą. Tam tikslui būtų labai naudingi visokie muzikos instrumentai, fotografijos aparatai ir pan.

Šekspyras yra pasakęs, kad jeigu kas

niekad kitam nerodo meilės, tai yra ženklas, kad jis meilės visiškai neturi. Bet kaip tą meilę parodyti ir išlaikyti? Tai ne kiekvienam yra lengva. Kai kurie jau iš prigimties turi kažkokią magišką galią, kaip angliškai yra sakoma "magic touch", kitiems tai sunkiau sekasi ir reikia nuolatinių pastangų. Kai pas mane kartais ateidavo jaunavedžiai ir paklausdavo, kas yra svarbiausia moterystėje, norint išvengti didesnių nesantaikų, visuomet pasakydavau, kad svarbiausia vienas ant kito nepykti ir vienas kito nebarti tuo pačiu metu. Jeigu vienas pradės pykti ir bartis, o kitas turės kantrybės ir jam neatsakys tuo pačiu būdu, tai barniai greitai pasibaigs.

Kartą viena moteris paėmė savo vyro automobilį nuvažiuoti į krautuvę. Važiuojant įvyko nelaimė — sudaužė automobilį. Su baime grįžo namo, manydama, kad kils didžiausi barniai, tačiau įvyko visai priešingai. Kai ji vyrui pasisakė apie įvykusią nelaimę, tas ją pabučiavo ir nuramino: "Nesijaudink, Birute, tai nieko nepadės. Nusipirksime naują automobilį — gerai, kad pati išlikai nesužeista". Ar kiekvienas vyras būtų taip pasielgęs? O jeigu jis būtų pradėjęs keiktis, ją barti, visokiais pažeminančiais žodžiais vadinti, ar tai būtų ką nors padėję?

Tad galvodami apie kalėdines dovanas, neturėtume užmiršti, kad geriausios dovanos būtų vienas kitam rodoma meilė, atleidimas, užuojauta, stengimasis vienas kitą suprasti ir palengvinti gyvenimą.

Tokias dovanas mums atnešė ir užgimęs Išganytojas.

- Inž. V. Čekanauskas paskirtas Lietuvos gen. garbės konsulu Los Angeles mieste, Calif. Inž. V. Čekanauskas yra vietinio Am. Lietuvių Tarybos skyriaus pirmininkas.

- Jaunimo centras, Čikagoje tapęs pagrindiniu kultūrinio gyvenimo centru, spalio mėnesį minėjo 20 m. sukaktį: buvo vakaronė, Los Angeles dramos sambūrio suvaidintas B. Pūkelevičiūtės "Palikimas", įvyko kun. Br. Markaičio kūrinių koncertas.

T. JUOZO VENCKAUS, S.J., AUKSINIS JUBILIEJUS

REDAKCIJA

T. J. Venckus, S.J., buvo išventintas kunigu 1927 m. rugpiūčio mėn. 3 d., tad šiais metais jau švenčia auksinį savo kunigystės jubiliejų. 50 metų — tai netrumpas laikotarpis. Kas besuskaitys, kiek per tą pusšimtį metų mišių atlaikyta, išpažinčių išklaudyta, pamokslų pasakyta, kiek žmonių, paklausę jo patarimų, surado šviesą ir tikrąjį savo gyvenimo kelią! Už visa tai jubilatas yra dėkingas Dievui, bet taip pat ir tiems, kurie jam padėjo nuo pat mažens ir jaunystės siekti savo idealo.

Jis yra dėkingas savo tėvams, jį auklėjusiems ir vedusiems prie Dievo vaikystės metais. Ypatingą padėką T. Venckus jaučia savo mamytės broliui kun. Pranciškui Bučniui, kuris jį ir jo brolį Praną leido į mokslus. Be kun. Bučnio pagalbos nei Juozas, nei Pranas nebūtų tapę kunigais. Išsipildė kun. Bučnio pasakymas: "Ką aš iš altoriaus gaunu, altoriui ir gražinu". Taip, ir Juozas,

ir Pranas tapo kunigais — buvo paskirti altoriaus tarnybai.

Abudu broliai, tapę kunigais, siekė dar aukštesnio mokslo ir abudu vėliau profesoriavo: kun. Pranas Kauno kunigų seminarijoje, o Juozas dėstė savo pamėgtąją biologiją Amerikoje, Ispanijoje, Urugvajuje.

T. J. Venckus Lietuvoje visų buvo žinomas kaip įdomus rekolekčių vedėjas, ypač jaunimui ir inteligentijai. Lankydamas gimnaziją, J. Venckus keletą kartų dalyvavo rekolekcijose, bet jos nedarė jam didelio įspūdžio. Mat, rekolekcijos susidėdavo iš vieno ar dviejų pamokslų šaltose bažnyčiose, kuriose mokiniai skubiai atlikdavo išpažintį ir eidavo namo. Todėl paprašytas vesti rekolekcijų, T. Venckus rašydavo gimnazijų kapelionams, kad parūpintų rekolekcijų konferencijoms sales ar šiaip didesnes patalpas. Jei salės būdavo mažos, rekolekcijose dalyvaudavo tik aukštesniųjų klasių mokiniai.

Salėje rekolekcijų vedėjas kalbėdavo ne iškilmingu pamokslininko tonu, bet paprastai ir draugiškai, į savo konferencijas įpindamas įvairių anekdotų, kurie mokiniams labai patikdavo, ypač kad būdavo pasakojama žemaitišku akcentu. Dažnai jo konferencijos tęsdavosi apie pusantros valandos, bet mokiniai atidžiai su įdomumu jų klausydavosi. Jo rekolekcijų anekdotus dar ir dabar daugelis prisimena.

T. Venckus dabar gyvena Čikagoje ir dar yra gana žvalus, nors jau sulaukęs rimto amžiaus. Jis yra daug ką studijavęs, daug skaitęs, todėl kai kas jį vadina vaikščiojančia enciklopedija. Žinoma, jau jis nebeprofesorauja, taip pat dabar nėra daug progų ir rekolekcijas vesti, bet savo žinio mis stengiasi pasidalinti spaudoje.

Sveikiname garbingąjį jubilatą ir linkime dar ilgai darbuotis Dievo garbei ir tėvynės bei žmonijos naudai.

T. Juozas Venckus, S.J.

KRIZĖ AR NAUJOS GALIMYBĖS?

("Laiškų lietuviams" konkurse premijuotas straipsnis)

GRAŽINA KRIAUCIŪNIENĖ

Peržvelgdami praeitus 20 metų, girdime daug kalbų apie įvairius trūkumus, spragas. Vienu metu atrodė, kad Rusija savo technologija pralenks Ameriką, nes ten griežtieji mokslai labiau buvo pabrėžiami. Bet per keletą metų Amerikoje atsirado tiek inžinierių, fizikų ir t.t., kad ne tik pasigamino geresnes raketas, bet net ir darbų šiose srityse pritrūko. Panašiai įvyko ir su mokytojais. Prieš trejetą ketvertą metų Amerikos mokytojai keliavo į Europą dirbti, nes čia savo profesijoje jau nerado vietos. Panašiai susitvarkė ir lietuviai išeivijoje. Atvažiavę į Ameriką, mokėmės krašto kalbos, bet greit atsirado mokyklos, stovyklos, spauda, organizacijos ir t.t. Vis tenka spaudoje skaityti, kad trūksta mokytojų, vaikams literatūros, muzikos ir pan., bet neteko skaityti, kad kokia lituanistinė mokykla užsidarė, nes pritrūko mokytojų, o vasarą stovyklos pilnos lietuviškai (geriau ar silpniau) kalbančių ir dainuojančių vaikų. Nenoriu teigti, kad ten viskas be vargo idealiai vyksta. Kai kurie šios veiklos aspektai itin nusmukę kokybės atžvilgiu, bet kai būna labai blogai, vėl atsiranda asmuo, kuris pasiraitoja rankoves ir kimba į darbą, nes juk aišku, kad vien burnos aušinimu darbas pats nepasidirbs.

Atsirado spraga-krizė ir dvasinių pasaulimų srityje. Trūksta kunigų, vienuolių. Ką surinkti duomenys rodo?

DABARTINĖ PADĖTIS

Kunigų vienybės suvažiavimo aprašyme ("Draugas", 1973.X.9) kun. J. Šarauskas teigė, kad "klierikų skaičius stipriai sumažėjęs, pagarba kunigui menkėja, nusiskundžiama pamokslais, mažėja šeimos, kurios norėtų, kad jų vaikai būtų kunigai". Dr. Carroll W. Tageson savo studijoje "Report of

study of Church vocations" pateikia aiškius duomenis, pabrėždamas, kad sumažėjęs klierikų skaičius pilno paveikslą neparodo. Prie to dar reikia priskaičiuoti, kiek per tą laiką išstojo kunigų bei vienuolių, kiek padidėjo tikinčiųjų skaičius ir kiek proporcingai iš padidėjusio jaunimo skaičiaus mažiau domisi dvasiniais pašaukimais. Tarp 19-36 ir 1969 m. išstojo iš viso 3413 kunigų: 1749 iš parapijų ir 1664 iš vienuolynų. Vyrų bei moterų vienuolynuose yra maždaug tie patys duomenys. Moterų vienuolynuose tarp 1965 ir 1972 metų vidutiniškai per metus išstojo 768, o sumažėjo 3841, kurių tik trečdalis mirė. Neskaitant išstojimų ir sumažėjusio naujų kandidatų skaičiaus, taip pat proporcingai mažiau kandidatų pasilieka. Moterų vienuolynai daugiausia kandidatų turėjo 1965 metais — 4110. Šis skaičius iki 1971 m. sumažėjo iki 506, t.y., sumažėjo 81,2%. Palyginus dvasiškių skaičių su pasauliečiais, gaunasi aiškesnis vaizdas. 1965 m. vienas kunigas buvo 775 pasauliečiams, 1957 m. vienas vienuolis 3818 pasauliečiams, o 1966 m. viena vienuolė 264 pasauliečiams. 1973 m. jau buvo vienas kunigas 851 pasauliečiui, vienas vienuolis 5269 pasauliečiams, viena vienuolė 339 pasauliečiams. Nors šie skaičiai rodo, kad proporcingai dvasiškių skaičius mažėja, tačiau šiuo metu krizė dar yra abstrakti. Čia neparodyta, kad vidutinis dvasiškių amžius didėja. Ilgainiui, neturint pakaito, o vyresniesiems mirstant, ši krizė bus labai reali. E.C. Kennedy ir V.J. Heckler savo studijoje apie Amerikos kunigo gyvenimą kelia susirūpinimą šios grupės psichologiniu subrendimu, lyginant kunigus su kitomis profesijomis. Čia ryškėja frustracija ilgesnį laiką dirbantiems parapijose, kur turimi talentai nėra pakankamai naudojami.

KRIZĖS PRIEŽASTYS

Dr. Carroll W. Tageson ir Pat Holden skirsto surinktas nuomones į keturias pagrindines kategorijas:

1. Kandidatų yra, tik mes neužtenkamai uoliai jų ieškom. Ieškant kandidatų, reikėtų daugiau panaudoti įvairias priemones, supažindinti su šiuo pašaukimu, efektingiau susisiekti su naująja generacija.

2. Kandidatų vėl bus, kai susitvarkysim, kai dulkės nusistovės. Daug kongregacijų įsiveda įvairias reformas, tikrina savo darbą, tad galimiems kandidatams jų vertybės ir tikslai šiuo metu atrodo migloti. Kai ši reforma aiškiau susikristalizuos, vėl kandidatų bus.

3. Visuomeninės vertybės pakrypo į neigatyvią pusę, sugadindamos jaunimą. Hedonizmo plėtimasis užkrėtė jaunimą, ir jis nebepajėgia aukotis religinėms vertybėms.

4. Visuomenė pasikeitė į teigiamą pusę. Atsirado naujas susidomėjimas demokratijs, asmeniškumu, humanistinėmis vertybėmis. O Bažnyčia atsiliko šiose srityse ir kai kurių laikoma pasenusia. Norint šioje srityje susitvarkyti, reikia iš pagrindų peržiūrėti visą struktūrą.

KRIZĖS IŠSIVYSTYMO ĮTAKOS

Ši krizė neišsivystė per dieną ar per metus, tad planuojant, kaip ją tvarkyti, reikia pažvelgti, kokie įvykiai, kokie pasikeitimai vyko ir įtaigavo paskutinį dešimtmetį, kad taip stipriai pradėjo mažėti pašaukimų skaičius.

Pirmiausia II Vatikano suvažiavimas atvėrė duris įvairiems per ilgą laiką užkietėjusių išorinių formų pasikeitimams. Pagaliau ir patys pasauliečiai gavo balsą bažnytiniuose reikaluose, jų norai buvo išgirsti. Pasikeitė išorinis bažnyčios veidas. Nuo bažnyčių sienų buvo nuplauti išgrimuoti šventieji, išimtos Komunijos grotelės, altorius atsuktas į tikinčiuosius, kunigas laiko mišias suprantama kalba, dingo mistika ir smilkalų kvapas. Pasikeitė ir išorinė religijos praktika. Beveik visai panaikintas pasninkas — reikia pačiam susigalvoti atgailą. Sekmadienio mišias galima išklaudyti ir

šeštadienį. Teologai vis garsiau pradeda abejoti kai kuriais dalykais, kurie pirmiau buvo laikomi beveik dogmomis. Vieniems tas "naujas vėjas" labai patiko, kiti pradėjo skųstis, kad "pasidarėm kaip protestantai, visai ne ta bažnyčia, nesinori net į ją eiti".

Beveik tuo pačiu metu civiliniame gyvenime iškilo moterų teisių sąjūdis. Moterys nusprendė, kad gana vergauti, kad jos yra lygiateisiai žmonės. Pradėjo keistis vienuolynų gyvenimas. Statistikos rodo, kad didžiausias kandidatų skaičius buvo tuoj po II Vatikano suvažiavimo, tačiau po penkmečio — pats mažiausias. Kodėl? Galima teigti, kad šis suvažiavimas sukėlė daug vilčių, žadėdamas esmines reformas, tačiau tos reformos nebuvo įvykdytos, tad išsivystė nusivylimas. Daugelis naujų kandidatų nepasiliko, o kiti, nepasitikėdami pažadais, nestojo. Kai kur vienuolės būriais ėjo iš vienuolynų arba sukūrė naujus. Daugelis kunigų metė kunigystę, jausdami, kad suvaržyta jų laisvė, kad per daug jaučiama vyskupo ranka, kad jų gabumai lieka neišnaudoti, kad nėra kam pasiskųsti. Pvz. kai kun. J. Kavanaugh šiais klausimais parašė savo vyskupui skundą, vyskupas jam įsakė atlikti uždaras rekolekcijas ir negriauti nustatytos tvarkos. Kavanaugh savo skundą išspausdino knygoje "A Catholic priest looks at his outdated Church" ir išstojo. Nors II Vatikano suvažiavimas surašė aiškesnius nuostatus vyskupsams, apibrėždamas jų santykius su kunigais, tačiau jų vykdymas per lėtai vyksta. Taip pat per daugelį metų susidarė kai kurie priekaištai kunigams nepasikeitė. Noriu trumpai apžvelgti šias įtakas iš pasauliečių pusės.

MATERIALINIS, PSICHOLOGINIS IR DVASINIS KUNIGO GYVENIMAS

Kunigų vienybės suvažiavimo aprašyme ("Draugas", 1967.X.9) randamos šios nuomonės pašaukimų trūkumo klausimu: "Kun. J. Šarauskas... pateikė faktus, kad pagarbą kunigui mažėja, nusiskundžiama pamokslais. .. didėja procentas siūlančių, kad būtų panaikintas celibatas... Ses. Ona Mi-

kailaitė pažymėjo, kad šeimų prestižas lenkia vaikus siųsti į gydytojus, inžinierius..."

Gyvenant materialiniame pasaulyje, reikia atkreipti dėmesį ir į kunigo *materialinį* gyvenimą. Patikrinus algas, pasirodo, kad katalikų kunigas mažiau uždirba už protestantų kunigą bei už kitus to paties išsilavinimo vyrus, o jo darbo našta dažnai daug sunkesnė. Pridedant prie to dar ir nelanksią autoriteto struktūrą, gaunama labai neviliojanti profesija. Žinoma, ne dėl algos jaunuolis stoja į seminariją, bet vis tiek "darbininkas vertas savo užmokesčio". Senatvėje ne vienam tėvui ar motinai pristinga valiutos net maistui pirkti, tad turint sūnų gydytoją ar inžinierių, nereikia tuo rūpintis, o jei sūnus kunigas ypač neturtingoj parapijoje, tai ar jis pajėgs sušelpiti tėvus? Tad rūpinantis religiniu švietimu, reikėtų ir į materialinę gerovę atkreipti dėmesį.

Žvelgiant į *psichologinį* kunigo gyvenimą, pirmiausia reikia pastebėti, kaip bažnytinio autoriteto kunigas yra nutolintas nuo žmonių. Per eilę metų yra susidariusi beveik neperžengiama siena tarp kunigo ir pasauliečio. Tik prisiminkime, kiek pasikeitė kunigo autoritetas nuo anų laikų Lietuvoje, kai kaimo klebonas būdavo absoliutus autoritetas ir beveik vienintelis raštingas žmogus visoje parapijoje. Pasikeitus gyvenimo aplinkybėms, ypač švietimo srityje, sumenkėjo ir pagarba kunigui. Visi jau moka skaityti ir rašyti, o labiau išsilavinusiųjų tarpe pasitaiko ir tokių parapiečių, kurie teologijos bei filosofijos srityje daugiau turi žinių už savąjį kleboną. Tad pradėta kunigus daugiau vertinti kaip žmones, ne tik kaip dvasiškius, ir toji pagarba atsidadė platesniuose rėmuose.

Populiarėjant anketoms apie pašaukimų trūkumą, nutariau šia tema apklausti žmones savo kaimynystėje. Vaikai nė vienas nesidomi religiniu gyvenimu. Tėvai pasisakė, kad neturėtų nieko prieš, jei sūnus taptų kunigu. Pradėjau teirautis, ar kas iš tėvų galvojo stoti į seminariją. Užklausti aštuoni vyrai visi prisipažino, kad buvo lanke protestantų seminariją. Du iš jų dabar save laiko ateistais, nes studijuodami įsitikino,

kad organizuota religija — tai geras metodas tik turtams susikrauti, o Dievas lieka labai antraeilėj vietoj. Kiti šeši (5 psichologai ir 1 psichiatras) sutarė taip: jei nori žmonėms padėti, tai rinkis kitą profesiją, nes kunigai negali tiek prie žmonių priartėti, jiems padėti, kiek atitinkamos profesijos pasaulietis. Iš kunigo tikimasi atgamtinės tobulybės, nekreipiant dėmesio į tai, kad ir jis yra žmogus su tomis pačiomis silpnybėmis, reikalavimais ir pageidavimais.

Lucille Lavender, protestantų kunigo žmona, savo knygoje "They Cry, Too" vaizdingai aprašo dažną vienišumą ir skausmą dvasiškio gyvenime. Apklausinėjus šimtus protestantų ir katalikų kunigų, taip aiškina: "Juose taip pat yra daug ašarų ir skausmo. Reikalaujama, kad jie būtų visų draugai, bet niekeno nereikalaujama būti jų draugais. Jie eina nuo vieno prie kito, visus guosdami, kai atsitinka kokia nelaimė: mirtis, katastrofa, liga, vedybinės nesantaikos. Tačiau nėra kas juos paguostų. Jie daug savęs kitiems duoda, o patys nieko negauna". Su kunigu elgiamasi, lyg jis gyventų išbaltintame bokšte, nieko apie grubesnius gyvenimo reiškinius nežinodamas. Autorė siūlo, baigus moterų išlaisvinimą, pradėti dvasiškių laisvinimą. Prie to išlaisvinimo reikėtų pridėti ir celibato klausimą. Ypač sunku tiems kunigams, kurie neturi artimų giminių, kur galėtų atsivėpti. Kodėl nepalikti celibato laisvam pasirinkimui? Ne kiekvienas vyras yra tinkamas vedyboms ir vaikų auginimui, taip pat ne kiekvienas kunigas norėtų vesti. Tačiau kai kuriems būtų didelė pagalba turėti šeimos ratelį, kur galėtų vėl pasijusti pilnu žmogumi. Atrodo, kad humanizmas to reikalauja.

Dvasinis kunigo gyvenimas, lyginant jo kunigiškus įsipareigojimus su atliktais darbais, lieka neaiškus. T. P. Barius, OFM, aprašydamas Kunigų vienybės seimą ("Aidai", 1976, nr. 10), pabrėžia, kad viena mintis visiems padariusi didelį išpūdį: visi kunigai ir vienuoliai turėtų atsinaujinti pagal II Vatikano susirinkimo dvasią, turėtų daugiau melstis ir uoliai dirbti, o Dievui palikti

rūpintis tais dalykais, kurie ne jų galioje. Tokiu būdu atsinaujinant, reikėtų patikrinti, kiek laiko kunigas praleidžia prie pasaulietiško darbo, kai tą laiką galėtų sunaudoti sielovados darbams. Manau, ne vienas girdėjo priekaištų kunigams: tas per daug geria, anas su šeimininke mylisi, kitas visą laiką golfą žaidžia... Tačiau neteko girdėti, kad kas pasakytų, jog tas kunigas blogas, nes mišias atlaikęs jau mano visas pareigas atlikęs, o kitas dėl to netinkamas, kad užuot lankęs ligonius žaidžia golfą ir pan. Matyt, peikiant kunigus, nedaroma skirtumo tarp kunigo-žmogaus ir kunigo-dvasiško. Atkreipiamas dėmesys tik į žmogiškąsias silpnybes, kurios neturėtų tiek užkliūti, nes visi jų turime. Vysk. Fulton Sheen aiškina, kad Kristus parinko būti Bažnyčios galva ne šv. Joną, o šv. Petrą, nes šv. Petras nebuvo toks tobulas; jis mums yra prieinamesnis pavyzdys. Šv. Petras miegojo, kai reikėjo melstis, paskui šoko kardu švaisyti; Kristų suėmus, jis Jį seka iš tolo, vyriausiojo kunigo kieme šildosi prie laužo (ieškojo kūno patogumų) ir paskui Kristaus išsiginą. Tai penki žingsniai, kuriais kunigas atsitolina nuo Dievo (vysk. F. Sheen pamokslas kunigams).

Šių dienų kunigų dalyvavimas visuomeninėje veikloje, protestų eisenose yra lygus šv. Petro elgesiui su kardu. Sielovados pareigos nustumiamos į antraeilę vietą. Nenuvertinti, kurios pareigos būtinesnės už kitas, bet kai kunigas praleidžia daug laiko prie tokių darbų, kuriuos gali atlikti pasauliečiai, tai ar stebėtina, kad trūksta kunigų "kunigiškiems" darbams? Jau kelinti metai sunku rasti kapelioną lietuvių jaunimo stovykloms. Visi kunigai turi daug kitokių darbų, tai negali. Lietuvių parapijose dar nėra įvesta vaikams liturgija. 1973 m. popiežius patvirtino vaikų mišių gaires. Kai kuriose diecezijose jos tuoj buvo išverstos į anglų kalbą ir vartojamos, bet neteko girdėti, kad bent vienoj lietuvių parapijoj būtų tokios mišios.

Kunigas neturėtų užmiršti savo kaip "dvasios tėvo" atsakomybės. Niekad negalima žinoti, kada koks nors žodis gali pa-

kreipti jaunuolio gyvenimą kita linkme. Vysk. F. Sheen tai labai gražiai pailiustravo savo pamoksle kunigams. Vienas berniukas, patarnaudamas mišioms, netyčia išliejo vyną. Kunigas į jį piktai pažiūrėjo ir pasakė, kad išeitų ir daugiau nebegrįžtų. Tas išėjo ir nebegrįžo. Tai buvo Benito Mussolini. Kitas berniukas tarnavo vyskupui mišioms, bet netyčia jam iš rankų išslydo indelis ir sudužo. Po mišių vyskupas jį pasišaukė ir paklausė, į kokią kolegiją manas eiti. Paskui pasakė: "Vieną dieną tu būsi toks, kaip aš". Tas berniukas — vysk. Fulton J. Sheen.

ATEITIS — AUKSINĖ ATSINAUJINIMO PROGA

Mano vyro kabinete kabo paveikslas, vaizduojąs kinietišką žodį, reiškiantį "krizę", su paaiškinimu: "The Chinese word for 'crisis' contains two characters. One of them means opportunity". Tikrai, įvairios krizės dažnai gali išeiti į gera. Pavyzdžių yra nemaža. Kunigui Damien dirbant su raupsuotaisiais, kartą pakilus audra nušlavė visas ligonių lūšneles į vandenyną. Ligoniai tai labai skaudžiai pergyveno, o T. Damien džiaugėsi, kad pagaliau pasitaiko proga pastatyti naują švarų kaimelį tų lūšnų vietose. Iš gautos pašalpos pastatė ne tik padorius namukus, bet ir ligoninę. Kitas pavyzdys: pirmasis pasaulinis karas buvo krizė, bet lietuviams tai buvo proga atgauti nepriklausomybę.

Galima tikėtis, kad ir dabartinė pasaulinių krizė padės visiems pagalvoti apie jos priežastis ir paskatins ieškoti naujų kelių. Pagrindinė tos krizės priežastis, atrodo, nėra jaunimas, bet šiems laikams ne visai tinkanti bažnytinė struktūra. Priekaištas, kad dabartinis jaunimas nenori aukotis neįtikinančiai skamba, kai prisimeni, jog "Peace Corps" turi pakankamai kandidatų. Tad hedonizmas mažiau kaltas, negu kad mėgstama sakyti. Ar ne didžiausią kaltę reikia priskirti įvairioms taisyklėms ir tradicijoms, kurios per daugelį šimtmečių jau yra pasenusios. Nors visokios reformos jau

yra daromos, bet vis dėlto dar daug kas taisytina ir keistina.

Apie celibatą jau buvo užsiminta, bet reikėtų dar pažvelgti į moters vaidmenį bažnytiniame gyvenime. Tas jos vaidmuo yra labai antraeilis. Iškilus krizei, jis po truputį keičiasi. Vienuolė sociologė Katherine Gilfeather, atvykusi posėdžiams iš Čilės į Ameriką, stebėjosi šio krašto vienuolių padėtimi: "Neramu buvo save matyti tarp išsilavinusių ir pasiaukojančių moterų, dar vis tebekovojančių už pripažinimą ir priėmimą pastoraciniams darbams ("America", 1976.X.2). Čilėje yra vienas kunigas keturiems tūkstančiams tikinčiųjų, tačiau ten išsilaikė aukščiausio laipsnio dvasinės pastoracijos vadovybė. Dabartiniu metu beveik 80 moterų vienuolių yra parapijų administratorės. Taip pat daugelis pastoracinių darbų, iki šiol atliekamų tik kunigų, dabar jau yra atliekami moterų, pvz. kai kurių liturginių ceremonijų planavimas ir vykdymas, vaikų ir suaugusiųjų religijos mokymas, ruošimas vedyboms, kai kurių sakramentų teikimas. Kai kurie vienuolynai uždarė mokyklas, kad galėtų išlaisvinti personalą pastoraciniams darbams.

Pagal "Religion Newswriters Association" apklausinėjimą, pernai svarbiausia religinė tema buvo *moterų kunigystė*. Norint įrodyti, kad tik vyrai gali būti kunigais, nurodomos tokios priežastys: Kristus buvo vyras, o kunigas turi būti panašus į Kristų. Kristus rinkosi apaštalus tik iš vyrų. Moteriai laikant mišias, būtų sunku joje matyti Kristaus atvaizdą ("Time", 1977.II.7). Šias priežastis galima laikyti tik silpnais pasiteisinimais, o ne rimtais argumentais. Kristaus laikais moters rolė gyvenime buvo labai ribota, o Kristus anų laikų tradicijų nelaužė, tad rinkosi vyrus. Žmogus, esąs pašvenčiamoje Dievo malonėje, turi savyje Dievą — yra tam tikras Dievo atvaizdas, nesvarbu ar tai būtų vyras ar moteris. Ir vyras, ir moteris yra sutverti "į Dievo paveikslą ir panašumą".

Tad žvelgiant į šių dienų pasaulimų krizę, galima drąsiai sakyti, kad trūksta ne pasaulimų, o tik realios apžvalgos dabar-

tinėms gyvenimo aplinkybėms ir dabartyje iškilusiai asmens dinamikai. Per ilgai užsilikusios kai kurios pasenusios tradicijos tą krizę palaiko ir ugdo.

Redakcijos pastaba. Šiame straipsnyje, kaip ir kai kuriuose kituose šia tema jau spausdintuose straipsniuose, gal yra viena kita kontroversinė mintis. Būtų gera išgirsti ir kitų skaitytojų nuomonę kai kuriais jautresniais čia paminėtais klausimais.

KELIONĖJE PO EUROPA

JUOZAS PRUNSKIS

Germanų genijui tiesos nestinga
Menų šventovėn žengt visiem laikam.
Ir, eidamas pavymui graiko, brito.
Jis turi teisę siekt šlovės zenito.

Šileris

Kad ir karo nusiaubta, Vokietija šiandien stipriausia Europos valstybė ir Europoje demokratinio pasaulio viltis prieš siaubingą raudonojo vulkano grėsmę.

Buvo įdomu po daugelio metų vėl paklajoti Vokietijos geležinkeliais, apsirūpinus Eurail pasu, leidžiančiu kur tik nori, kada tik nori važiuoti geležinkelio pirma klase. Patekau beveik į centrinę Vokietijos miestą — Frankfurtą. Gražus jis, ypač žygiuojant Maino upės pakrantėmis. Sutikta vokiečių čia rodo Šv. Trejybės bažnyčią, kur būna garsūs Bacho muzikos koncertai. Įslenku į istorinį muziejų, kuris gana skurdus — daugiausia nuotraukos, ypač siaubingas miesto vaizdas, kai ant jo krito 1000 bombų. Netoliese rotušės rūmai, sudaryti iš trijų sujungtų dailių pastatų. Čia ir iškilminga karalių rinkimo salė. Akį patraukia šv. Baltramiejaus bažnyčia, gotikos stiliaus, besistiebianči aukštyn. Dar išlikę romėnų statybos griuvėsiai — po keliolikos šimtų metų. Čia nesunku orientuotis, nes prie įžymesnių pastatų žalios lentos su paaiškinimais apie namo reikšmę.

NAMUOSE, KUR GOETHE GYVENO

Susiieškau Goethės gimtąjį namą, kur jis augo, jaunystę praleido. Dabar tas ke-

lių aukštų pastatas paverstas muziejumi. Čia sudėta senų dokumentų, pvz. vienas iš 1760 m. įsako, kad nakčia niekas negali gatvėje pasirodyti be žibinto. Toks miesto tarybos sprendimas. Čia vėl išrašas iš Goethes kelionių po Italiją aprašymo, kai jis 1786 m. gruodžio mėn. 3 d., paveiktas Romos išpūdžių, pareiškė:

— Šioje vietoje atsiskleidžia visa pasaulio istorija ir aš skaičiuoju antrą savo gimimą, tikrą atgimimą tą dieną, kai aš įžengiau į Romą.

Ant stalų Goethės muziejaus namuose išdėstytos jo Fausto pirmosios laidos, sienose kabo paveikslai iš Goethės laikų.

Eidamas toliau, pasiekiu operos rūmus, kur dėmesį patraukia stambus įrašas:

— Tiesai, grožiui, gėriui.

Nustembu viename dailiame kieme pamatęs Calderio modernią "Oktopo" skulptūrą. Kaip ji čia pateko? Pasirodo, kad tai Amerikos konsulato namai.

"PALMIŲ SODAS"

Pasiekiu nuostabiai puošnų vadinamą Palmių sodą. Daugybė šiltadaržių gelėms ir tropikiniams augalams, fontanai, kurių ežerėliuose plaukioja auksinės žuvelės. Šūkaija papūgos, slampinėja su nurauta uodega povas, milžiniški gėlynai, oranžerijos su Afrikos, Pietų Amerikos ir kitokiais tropikiniais augalais. Įvairiausių spalvų rožės. Patraukli H. Saaligo skulptūra iš 1971 m. "Mergaitė su peteliške". Teniso aikštės, pievos, daug erdvės, suolai aplink šakotą medį atsigaut pavėsyje, eilės kėdžių popiečio koncertams.

Prie gamtos istorijos muziejaus žmogaus didumo suakmenėjusi sraigė. Užrašas skelbia, kad ji 370 milijonų metų senumo. Malonu, kad čia katalikų Kolpingo namai ir dominikonų vienuolynas turi pravažiuojantiems kambarius už nuosaikią kainą.

VYTIS MIUNCHENE

Bet mane labiausiai traukė Miunchenas, kur gyvena mielas bičiulis iš Lietuvos laikų, nuostabiai taurus, tvirtų pažiūrų idealistas dr. Jonas Grinius su savo žmona — uoliaja visuomenininke. Traukinys lėkė Vo-

kietijos laukais. Matėsi apdengtos pašarų kupetos, mašinomis apdirbami gerai išnaudojami laukai. Gėlynai miestuose ir provincijoje prie namų. Miuncheno miesto gyvenimas judrus. Vietomis žmonės ratu sustoję apie grupelę jaunų dainininkų - muzikantų. Tai modernieji elgetos — jaunuoliai keliautojai, kurie pristigę lėšų muzika papildė savo išteklius. Einu ilgomis senosios ir naujosios pinakotekos salėmis, kur sukabinta turtingiausi paveikslų rinkiniai, išpūdingos skulptūros.

Pasitaikius važiuoti autobusu, vokiečių tės gimnazistės užleidžia senesniai vieta. Atmetęs galvą stebiu statulas rotušėje. Jos sukasi, mušant laikrodžiui atitinkamą valandą. Aikštė nustatyta kėdėmis, kur galima poilsiaujant, Miuncheno gėrimus gurkšnojant, stebėti. Su prof. Griniumi pasukame į karalių rezidenciją, paverstą muziejumi. Čia toks nedidelis rūmų teatras, bet puošnus ir kaip miela jame pamatyti nuo senų laikų šalia kitų herbų užsilikusį lietuvišką vytį. Stebiu, koks turtingas naujais leidiniais Herderio knygynas. Paminima Pusteto leidyklos 150 m. sukaktis.

Nepamirštinios jaunos vaisės, su stirnienos patiekalu, pas prel. J. Avižą. Jis čia seselių kapelionas, vienuolyno bažnyčios rektorius, lietuvių sielovados tvarkytojas ir uolus darbštus lietuvis kunigas.

ITALIJOJ

Iš Miuncheno lekiu traukiniu į Italiją. Važiuojame gražiu Inn upės slėniu. Abiejose pusėse ima rasti kalnai. Tolyn jie darosi aukštesni, kad net matyti, kaip debesys perkerta kalną. Mūsų traukinys — Alpių ekspresas. Ir važiuojame Alpių tarpekiais. Labai graži Šveicarija. Akį patraukia bažnytkaimiai slėny tarp kalnų. Keliuose matyti daugiausia maži automobiliai. Laukuose daug kukurūzų. Baltuoja bažnyčių sienos. Keleivių mažai. Patogiai išsitiesiu vienas I klasės vagono kūpėje. Stebiu pro traukinio langą matomus mūro namus su čerpių stogais. Prie namų vis gausu gėlių.

Įvažiuojame ir į Austriją. Niekas čia la-gaminų netikrina, tik kartkartėmis iš tolo

pažvelgia į pasą. Tarp kalnų giliai dauboje teka upė. Tiltas ant tokių stulpų kaip Eifelio bokšto žėgliai. Tiltai aukšti ir ilgi. Vietomis baltai dažytos sienos, išpuoštos paveikslais. Pralekiame Brenerio tarpekliu, iriedame į Italiją. Toli kalnuose matyti namai ir bažnyčios. Kalnų šlaituose vynuogynai saulės atokaitoje.

Dėl kažkokios traukinio nelaimės mūsų traukinį sulaiko vienoje stotyje beveik porą valandų. Kaip gaila, kad Veneciją pasiekiu jau vakare, o čia skirta tik viena naktis. Skubu į Šv. Morkaus aikštę. Einu siauromis gatvelėmis, kur pakraščiuose daugybė krautuvėlių, sustatyti stalai su vaisiais. Klausiu vienos pardavėjos, kur čia ta aikštė, o ji duoda suprasti, kad reikia lyrų už krypties parodymą vien tik rankos mostu. Tesižinau, atrasiu be jos. Laimei, sutinku vieną guvų pensininką, einantį maždaug ta kryptimi. Jis man pasakoja, kad čia kai kurie namai trejetos šimtų metų senumo, pastatyti ant suvartų stulpų į pelkę, į pakrantę, nes vietomis nėra gatvių, o tik kanalai. Mieste net 365 tiltai. Automobilų nematau — kanalai, siauros gatvelės, tiltai pėstiems — nėra čia jiems kur pravažiuoti.

Didžiulė Šv. Morkaus aikštė ir įdomi bažnyčia. Vakare čia prie viešbučių, prie restoranų skamba pianino, smuiko, akordeono — orkestrų garsai. Susėdę prie staliukų žmonės vaišinasi, gurkšnoja. Turistų gausu ir vėlokai vakare. Sėdu į stambesnę laivuką, kuriuo pasileidžiame didžiuoju kanalu. Iš abiejų pusių rūmai, bažnyčios, vandeny atsispindi elektros šviesos. Gondolų mažai. Krautuvės atidarytos kai kur ir po 10 val. v. Ramiai vaikštai gatvelėmis. Niekas čia neužkabina.

Iš ryto vėl traukinį. Vagonas išpuoštas garsiųjų dailininkų paveikslų reprodukcijomis. Godžiai gerdamas Italijos vaizdus, pasiekiu Florenciją. Patogiai įsikuriu kunigų bendrabetį ir lekiu dairytis įžymybių. Prie katedros — stambus krikščionybės pastatas su nuostabaus meniškumo Ghiberti sukurtais durimis, aplipusiomis prasmingomis skulptūromis. Čia buvo pakrikštytas ir Dantė. Aikštėje ant specialių žėglių sukrauta gau-

sybė batų — parduotuvė lauke. Italas laukia autobuso ir dainuoja. Katedroje rodo paskutinę Michelangelo pietą. Nuostabiai išpuošta Bienvenutti kupolą. Visur nuostabūs meno kūriniai, bet ypatingą išpūdį daro Medici koplyčia su pasaulio meno istorijoje pagarsėjusiomis antkapių Michelangelo skulptūromis — Diena ir Naktis, Aušra ir Vakaro prieblanda. Čia norisi ilgai, ilgai stebėti, įsiurbti tą vaizdą, kad jis pasiliktų visam gyvenimui.

Tačiau didieji meno lobiai tai Uffizi galerija, Palazzo Vecchio, Akademijos galerija. Čia tūkstančiai pačių didžiausių pasaulio dailininkų kūrinių. Ir sienose prikabinų, ir lubose priepieštų. Čia norėtumei ištisomis dienomis stebėti ir džiaugtis tuo, kas ištisais šimtmečiais pasilieka didžiosiomis vertybėmis. Buvau be galo dėkingas dr. J. Griniui, kad jis man prigrasė būtinai sustoti Florencijoje, sakydamas, kad būtų labai blogos nuomonės apie asmenį, kuris tokias meno vertybes aplenkų. Teisinga buvo viena italė gidė, kai ji, apibūdindama Mark Twaino išpūdį čia apsilankius, kartojo jo posakį: "Gimiau Amerikoje, bet mano dvasinė tėvynė Florencija". Sakyčiau, kad kiekvienas, nors kiek meną branginantis žmogus, būtinai turėtų aplankyti Florenciją ir eilę kitų Italijos miestų, kur sutelkti nenusakomi meno lobiai.

Ir vėl palei miškingus Italijos kalnus, pro plačius vynuogynus greituoju traukiniu lėkiau Italijos laukais link Pisos miesto. Vietomis matėsi dailios pušaitės, lyg lietsargiai, kai kur matėsi jaunimas su "jeans", o tai esą populiari Europoj. Mūro namai, mūro trobos. Bet nuostabiausias buvo tas pasviręs bokštas. Jis buvo pradėtas statyti 1174 m. Statyba tęsėsi 100 metų. Aukštumas — 56 metrai, skersmenys — 15 metrų, bokštą prilaiko 3 metrų gilumo pamatai. Sveria jis 14.500 tonų ir yra pasviręs į šalį $4\frac{1}{2}$ metro. Lengvai paprasta akimi matomas pasvirimas. Bokšte 7 varpai, pritaikyti varpų muzikai. Iš šio bokšto Galilėjus darė tyrimus gravitacijos dėsniui patvirtinti. Bokštas laikomas vienu iš septynių pasaulio stebuklų ir jis tos garbės nusipelnė.

Ses. Ona Mikailaitė

PAPRASTI DALYKAI...

Paprastas raudonumas
gėlių ant kaimyno palangės —
toks tiesiog i kaktą mušantis
raudonumas
man primena,
jog Tu,
kurio žodžiais nepajėgiu prisišaukti,
kurio artumos apdainuoti nemoku,
esi kaip tas raudonumas —
tikras
ir paprastas.

*

Juodo asfalto brūkšnys,
nubrėžtas žemės veidu,
pusiau padalinęs pievą
ir mišką,
aiškiai, be jokių kompromisų sako,
jog reikia rinktis,
jog reikia pasaulį
laužti pusiau — kaip obuolį,
kaip duonos riekę,
ir rinktis
geresniąją pusę.

*

Ir lapkričio rožės,
mieste matytos,
į plytų sieną atsirėmusios,
man mena šiandien,
kad ir lapkričiui ranką paspaudus,
retkarčiais galima rasti

geltonos rožės žiedlapi
delno duobutėj...

Tavo balsas
duslus ir tolimas,
ir pilnas nesuprastų žodžių,
bet šiltas tavo balsas,
kaip oras virš keпамų kaštanų,
man sako,
jog susikalba žmogus su žmogum,
nežiūrint visos agonijos,
nežiūrint širdgėlos,
nežiūrint nesuskaitomų bandymų
pasakyti arba suprasti
paprastą ir žmogišką žodį
bent vieną sykį...

*

Praplikęs medis,
kuris tiesiog į mane žiūri
Ir seka mano judesius
pro lango stiklą,
yra nekalbus,
tačiau jis man patinka,
nes kasmet
pats pirmutinis nusimeta lapus
ir stovi sau,
nepaisydamas nieko, stovi
ir žiūri,
ir laukia,
ir žino, kas bus toliau.

Aplinkui daugybė būdų su suvenyrais liu-
dija, kaip ši vieta gausiai turistų lankoma.
Stilinga ir bažnyčia prie to bokšto, išpuošta
gausiai meniškais paveikslais.

Toliau mūsų traukinys lėkė vakarinėmis
Italijos pakrantėmis. Pro langą protarpiais

matėsi Viduržemio jūros mėlynė. Tokia dau-
gybė tunelių ir tiltų, kad vagone visą lai-
ką turėjome užsidegę šviesas.

Kai pamatai Italijos meną, jų kalnuose
nutiestą geležinkelį, imi daugiau galvoti,
kaip italų tauta kūrybinga ir talentinga.

KIAULIŠKAS ELGESYS

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Mes stengiamės su kitais elgtis kaip žmonės. Bet kiti su mumis dažnai elgiasi kaip kiaulės. O tai mus veikia negerai: liūdina širdį, pančioja mūsų veikimą, didina kraujo spaudimą, trukdo miegą, ardo nervus, graužia skrandyje žaizdas. Apie tą kiaulišką kitų elgesį su mumis pravartu pakalbėti išsamiau. Mintys bus gal neįprasto pavidalo, bet teisingo turinio.

Indoeuropiečių tautose nuo seno kiaulė buvo geras, laimę nešantis ženklas, geros kloties simbolis. Tos simbolikos pėdsakų yra užsilikę iki pat mūsų dienų. Kai kuriuose vokiečių posakiuose žodis "kiaulė" reiškia gerą pasisekimą. *Ich hatte Schwein.* — Ak, tai puikiai pavyko! Vengrų kalboje tūzo — vyriausios lošimo kortos — vardas yra kiaulė *diszno*. Dabar išgalėję rankiniai laikrodžiai. Dar neseniai vyrai nešiojo kišeninius, su grandinėle — kelnų arba liemenės kišenėje. Tą grandinėle dažnai puošdavo maža kiaulytė — nešti laimei. Kiaulės figūrėlės ir dabar dažnai kabo nuo apyrankių ir panašių papuošalų. O kokios formos vaikų taupomosios dėžutės? Kiaulytės — *piggybank*. Pagaliau senų ir plačiai apėmusių papročių kiaulė kaip patiekalas daugelyje tautų puošia ir švenčių stalą. Tokie valgiai, kaip jaunas paršiukas, keptas kumpis ir panašūs, yra iškilmingų dienų gardėsiai. Jau ir kiaulės skerstuvės Lietuvoje, kaip ir ne vienoje kitoje šalyje, buvo bendravimo ir su kaimynais dalijimosi šventė, siunčiant jiems šviežios skerdienos arba kviečiant pas save į vaišes.

♦ ♦ ♦

Tai čia nurodyta ne tuščiai tenkinti įdomumui, o rimtai gilinti religingumui. Tame įsitikinime, kad kiaulė neša laimę, glūdi tiesa — ir religiniu požiūriu. Dažnai iš kitų žmonių patiriame kiauliškumo. Mums nepadėkoja už padaroma gera. Knisasi po mūsų privačius užkampius. Purvina prasimany-

tais šmeižtais. Mindžioja, kas mums brangu. Suteršia, kas jiems mūsų buvo duota gražu. Kai taip su mumis atsitinka, džiaukimės: kiaulė neša laimę, ženklina, kad esame pakeliui į gerą klotį. Tai užtikrina pats Viešpats Kristus. Kalno pamoksle jis gi sakė: "Palaiminti, kai žmonės jus įžeidinė, persekios, meluodami visokiais būdais šmeiš, džiaukitės tą dieną ir linksminkitės, nes jūsų laukia gausus atpildas!"

Ką tik prisiminėme įvairius simbolikos pėdsakus, užsilikusius iki mūsų dienų, kad indoeuropiečiams kiaulė ženklino gerą klotį: kad, kaip patiekalas, puošia švenčių stalą, kad vaikų taupomosios dėžutės yra kiaulės formos, kad jos figūrėlės kabo nuo laikrodžių grandinėlių. Skatinami Viešpaties Kristaus, galime sakyti, kad visi anie dalykai, ten vien simbolika, čia, religiniu požiūriu, yra tikrovė. Kiauliškas žmonių elgesys su mumis yra tartum šventiškas patiekalas ant mūsų dvasios stalo, didelis įnašas į mūsų amžinųjų turtų taupymo dėžę, svarus papuošalas grandinėje, kurią mums ruošia laikas, ženklas, kad Dievas mus veda geros kloties keliu. Trumpai, to ar kito asmens elgesys su mumis kiauliškas, bet jo vaisiai — dieviški. Tą patį dalyką galima išreikšti ir lietuvių priežodžiu: "Kiaulė lauke dvokia, stale kvepia". Taip yra ir su kiaulišku žmonių elgesiu, kai jį patiriame. Žiūrint lauko žvilgsniu, jis dvokia. Bet žvelgiant vidaus arba tikėjimo akimis — kvepia.

♦ ♦ ♦

Be abejo, nuo tvarto iki stalo yra geras kelio galas. Kol iš smirdančio paršo tampa kvepiantis patiekalas, reikia įdėti nelengvo darbo: paskersti, nusvilinti, išmėsinti, sudėti dešras, sukimšti skilandį, suldyti taukus, išūdyti ir išrūkyti kumpius, aptraukti plėve vyniotinius, kad neprieitų musės dėti savo kiaušinių. Neįgudusiam tas darbas iš karto sklandžiai ir neina. Bet

jis apsimoka, nes laukia visokios skerdienos gėrybės.

Tas pat sakytina apie kiaulišką žmonių elgesį su mumis. Reikia pastangų iš to dvokiančio žmogaus dalyko pasidaryti kvėpiančią Dievo dovaną. Reikia braukti jo nemalonumą lauk iš savo dėmesio, kad nebadytų nervų, nežeistų skrandžio, nekeltų nemigo. Taigi, kalbant kiaulės vaizdu, reikia tartum svilinti mus duriančius šerius. Prie jų šerių stabterėję, galime pridėti žodelį plačiau. Prieš kiaulę svilinant, Lietuvoje su tokiais iš vinies pasidarytais peštukais šerius, kur didesni, nuraudavo. Iš jų daromi labai geri šepėčiai. Šerius taip pat naudodavo batsiuviai — verti smaluotam siūlui, užuot adatos, kuri tam tikslui netinka, nes prie jos ausies yra dvilinkas, todėl bato odai siūti per storas.

Čia gera lygiagretė su kiaulišku žmonių elgesiu. Tiesa, galime svilinti iš jo kyšančius ir duriančius šerius, taigi mesti juos lauk iš savo dėmesio. Bet iš jų išeina labai geras šepetys valyti mūsų vidui. Tinkamai iš Dievo rankos priimti nemalonumai atlygina jam už mūsų padarytus įžeidimus ir praeities šunybės, taigi tartum šluoja šalin kaltę iš mūsų vidaus aslos. Iš viso, kiekvienoje nuoskaudoje, jei deramai priimama, glūdi skaitinanti, sielą taurinanti galia. Bene todėl tos nuoskaudos mums Viešpaties taip dažnai ir siunčiamos. Stengtis nekreipti dėmesio į kiauliškumo šerius, kad nedurtų, juos tartum svilinti, yra gera. Bet tai ne visada ir ne visiškai pavyksta. Kai kuriuos jų dūrius vis tiek jaučiame. Todėl ten išmintinga ir sveika juos priimti, sakytum, daryti iš jų šepetį švarinti ir skaisinti savo sielai. Tai drauge siuva gerus batus sparčiai žengti tobulumo keliu,

Nuo šerių eikime prie mėsos. Kad negestų ir nepradėtų pūti, reikia ją išsūdyti. Kai patiriame kiauliško žmonių elgesio, į mūsų vidų metasi visokios nuotaiką gadinančios, dvasią pūdančios, širdį kartinančios mintys, tartum kokios bakterijos. Todėl ir jaučiames, lyg pašvinkę. O kur mes rasime geres-

nės druskos joms šalinti, kaip Dievo žodyje, Šventajame Rašte? Šventojo Rašto knyga jau nebe šimtams, o tūkstančiams žmonių yra atnešusi šviesos, suraminimo ir įkvėpimo. Kur mes rasime geresnės druskos sūdyti savo vidui, kad negestų?

Bet kiekviena gera šeiminkė žino, kad vien sūdyto kiaulienai neužtenka. Kumpius, lašinių paltis ir kitką reikia dar ir išrūkyti. Vien sūdytas nuo pelėjimo ir gedimo neapsaugo. Taigi, šalia druskos, reikia dar ir dūmo. O dūmas ne tik sunaikina į mėsą patekusius gedimo pradus, vadinasi, ją užkonservuoja, bet taip pat dar suteikia malonų kvapą, skonį ir spalvą.

Tai galioja ir kiaulienos gaminams, ir kiauliškiems žmonių darbams. Druska paėmė, ko reikia dvasiai. Dūmu imtina tai, ko reikia kūnui. Dvasiai reikalinga Dievo šviesa, kūnui — gera mityba ir mankšta. Tokia yra mūsų kūno konstrukcija, sugalvota ir padaryta be galo išmintingo inžinieriaus — Dievo. Todėl nenorėkime būti už jį gudresni, puoselėdami dvasią, o kūną apleidami — ir norėdami gerų rezultatų. Jis suplanavo mūsų kūną taip, kad jam reikalingos tam tikros medžiagos, nuolat papildytinos, kurių pakankamai negaudamas, gerai neveikia, šlubuoja, genda, kaip ir kiekviena mašina ar motoras, jei gerai netepsi, neprižiūrėsi, maitinsi degimo baką koku žemos kokybės marmalu. Kūrėjas ne tik mūsų kūną suplanavo, bet ir taip suporavo su dvasia, kad abiejų ratus jungia tartum bendra ašis: kur kūno smukinėjo diržai ar gerai nesueina krumpļiai, ten ir dvasios mašinerija negali gerai sukis.

Daugelis skundžiasi dvasios nuovargiu, nervingumu, kad sunku susikaupti. Kiti baiminami skrupulų dėl nuodėmių, jau išpažintų ir atleistų. Vėl kiti ligūstai subėdę akis į vidų, tartum su didinamuoju stiklu analizuoja savo pačių mintis ir, savaime aišku, juo labiau nori kurių nusikratyti, juo labiau jas kaip tyčia dar labiau prisišaukia, patekdami į tikrą vidaus košę. Pasirodo, kad didele dalimi dvasia visus tuos pokštus jiems išdarinėja, kad yra išsisėmęs kūnas, negaudamas veikimui pakankamai reika-

lingu dalių, nors gal ir prisiauginęs klodą lašinių — iš tokio maisto, kuris teikia vien tuščias kalorijas ir nieko daugiau. Tai kyla iš to, kad apleista sveika jo mityba ir tinkama lavyba. Be šių, žmogus stengiasi tvarkyti dvasią, bet didelė dalimi tie jos sutrikimai lieka. O kūną sutvarkius, jie dažniausiai dingsta savaime.

♦ ♦ ♦

Trumpai drūtai, dorojant kiaulieną, prieš sūdymo reikia dar pridėti rūkymą. Be jo mėsa, kad ir mirkyta sūryme, vis tiek ima pelėti, rūgti. Tas pat ir dorojant kiaulišką žmonių elgesį su mumis. Kai jo patiriame, turime duoti dvasiai druskos — Dievo žodžio. Bet reikia pridėti ir kūnui dūmo — sveikos mitybos ir mankštos. Be jo mūsų vidus, paliestas žmonių kiauliškumo, kad ir mirkytas Dievo žodžio sūryme, vis tiek tartum pelėjęs ir rūgsta. Dūmas, sakėme, ne tik sunaikina į mėsą patekusius gedimo pradus, bet taip pat suteikia malonų kvapą, skonį ir spalvą. Taip ir čia. Sveika kūno mityba ir tinkama lavyba ne tik naikina į dvasią besimetančius trikimus, net taip pat daro žmogų protiškai žvalų, fiziškai vikrų, geros nuotaikos ir tvirtos sveikatos.

Sakytomis priemonėmis užkonservavus ir apsaugojus savo vidų, prie jo nebeprieina ir musės, šiaip tuojau prisistatančios, kai tik užuodžia mėsą, dėti savo kiaušinių, iš kurių išsivysto kirmėlės. Kad ir atleikia mintys apie kiaulišką žmonių poelgį, jos mūsų viduje nebededa savo kiaušinių ir ten nebesivysto apkartimo, nusiminimo, keršavimo, sąskaitų suvedinėjimo ir kitokie kirmilai, ėdantys ne vien mūsų pačių sveikatą, bet ir visuomenės santarvę.

♦ ♦ ♦

Eikime prie paskutinio dalyko, irgi paminto iš skerstuvų pavyzdžio. Matėme, kad reikia doroti šerius, išsūdyti, išrūkyti. Pagaliau reikia kiaulišką kitų elgesį, tai yra, artimo nedėkingumą, įtarinėjimą, nesupratimą, šmeižtus, užgauliojimus, perleisti savo mintyse per Dievo apvaizdos planą, tartum kokią dešrų dedamąją mašiną. Iš jos, į vieną galą sudėjus tuos palaidus mėsgalius.

tai yra, žvelgiant į juos tikėjimo akimis, pro antrą išėina graži dešra mūsų dvasios pažangai, maistas tobulumui, ypač jei dar įbersime prieskonių: kantrybės, atgailos dvasios, maldos ir gerą porciją humoro.

Tad mėsinėjimo, sūdymo, kimšimo nemaža. Bet darbas apsimoka. Ir juo dažniau jis atliekamas, juo darosi lengvesnis, nes pasiekama įgudimo, tarpais netgi tiek, kad jis darosi tartum sportas. Jau pats jo atlikimas teikia malonumo, nebekalbant apie nešamus vaisius: kvepiančias gėrybes mūsų gyvenimo stalui — ne vien anapus dangų, bet jau ir šiaupus žemėje.

Žinoma, vienas skirtumas aiškus tarp patiekalų, teikiamų mums kiaulės ir kiauliško žmonių elgesio. Pirmųjų nėra reikalo gamintis pačiam. Už mus juos gali padaryti kitas. Galiu nueiti į Paramos ar kitą parduotuvę ir nusipirkti jau paruoštų. Bet kiaulišką elgesį, kurio iš žmonių patiriame, reikia skersti ir doroti pačiam. Kas to nedaro, lieka su dvokančiu paršu, o ne iš jo pasigamintu kvepiančiu valgiu. Dažnai net pats ima dvokti — ir sau, ir kitiems: sau — parusiais nervais, nemigo naktimis, skrandžio žaizdomis; kitiems — surūgusiu veidu, pikta atsikertančiais žodžiais, kerštingais veiksmiais.

Kai kam gal atrodys juokinga, bet tai tiesa, kad kiaulė yra suvaidinusi didžiai svarbų vaidmenį žmogaus kultūrėjime. Istorikai nurodo, kad jos prisijaukinimas iš laukinio šerno buvo stambus žmonijos laimėjimas, reikšmingas posūkis civilizacijos kelyje. Joks kitas gyvulys neatnešė žmogui tiek įvairių patiekalų, — jų tarpe tikrų skanėstų, — kaip kiaulė. Žmogus, be to, veikiai patyrė, kad jų daugelis — kaip lašinių paltys, kumpiai, dešros, skilandžiai — išsilaiko ilgus metus nesugedę, be šaldymo, be specialių indų, paprastoje kamaroje sukabinti ant karties. Galime suprasti, kokią tai jam atnešė laimėjimą.

Tas pat sakytina apie kiaulišką žmonių elgesį: patirtas iš kitų, jis vaidina svarbią rolę mūsų asmenybės taurėjime, reiškia didelį laimėjimą mūsų dvasios pažangai.

Įvairių kiaulienos gaminių pareikalavimas labai didelis. Jie siuntinėjami po daugelį pasaulio kraštų, ir ne vienos valstybės geras klestėjimas didele dalimi yra nešamas kiaulių, tai yra, stambių pajamų, kurios plaukia į valstybės iždą iš jų prekybos. Atsiminkime, kiek Lietuvos ūkininkai nepriklausomybės laikais gaudavo gražaus pinigų iš savo auginamų ir eksportuojamų bekonų. Panašiai kauliškas kitų elgesys su mumis, kaip matėme, neša stambias įplaukas mūsų dvasios klestėjimui, reiškia gerą klotį.

♦ ♦ ♦

Pagaliau dar vienas dalykas: kiauļėje viskas naudinga, nieko nereikia išmesti. Iš tikrųjų tai universalus gyvulys. Pati viską ėda, bet ir ji visa paskerdus sunaudojama, visa be išimties: nuo galvos iki uodegos, nuo snukio knyslės iki ausų kremzlės, nuo kojos nagų iki odos šerių. Naudinga viskas: ir kraujas, ir žarnos, ir taukas, ir pilvas, ir net pūslė. Neišmetama lauk ir nenuėina niekais tiesiog nė vienas gramas. Sumani šeimininkė sunaudoja visas liekanas, pasigamindama iš jų ne tik skanių valgių, bet ir sveikų. Pavyzdžiui, ausų kremzlėse esanti medžiaga saugo žmogų nuo širdies atakų ir panašių negerovių, neleisdama kalkėti arterijoms, šalindama sklerozę. Prieš porą metų Amerikos krautuvėse leidžiamos pardavinėti storosios kiauļės žarnos. Jose esanti medžiaga veikia kaip balzamas vidurius, ir gydytojų vartojama švelninti kenčiančiųjų spazmus.

Šiuo požiūriu, laikydami sau prieš akis kiauļės skerdimą ir dorojimą, kaip tik ir mokėmės, kaip gamintis gerų ir sveikų patiekalų iš kauliško žmonių elgesio. Tad džiaukimės, jei kiti su mumis elgiasi kauliškai, nes tai neša mums daug gėrybių. Toks žmonių elgesys ugdo mumyse tokias didžiavertes dorybes, kaip kantrybė, ištvermė, savitvarda, tikėjimas, priešų meilė. Savo nemalonumu, jei priimamas su atgailos dvasia, atlygina Dievui už mūsų jam padarytus įžeidimus ir visokias šunybės, taigi taurina ir skaistina mūsų vidų. Toliau, įga-

liną mus eiti per gyvenimą, pilną kaulysčių, kartais didžių ir skaudžių, ne su nukabinta nosimi, o su pakelta galva; ne su rūgščiai susiraukusiu, o giedrai besišypsančiu veidu; ne su nuleistomis rankomis, o nepakirstu veržlumu, kaip tikriems kitų vadams ir vadovėms. Dar svarbiau, daro mus panašius į Dievo Sūnų, jeigu tokiam žmonių elgesiui iš savo pusės neduodame priežasties. Kauliškas kitų elgesys su mumis yra geras ženklas: kad esame Dievo mylimi, išrinkti ir laiminami. Juk ar ne taip buvo su jo išrinktuju, mylimu Sūnumi, kurį pasiuntė į žemę? Kiek jis turėjo iš žmonių patirti kaulysčių?

Tebaigia šias mintis garantija. Ji tokia. Net Amerikos krautuvėse kartais kyla mėsos trūkumas. Tad jos gaminių, jų tarpe ir kaulienos, gali pristigti. Bet dėl kauliškai besielgiančių žmonių nesibaiminkime: jų mums nepristigs niekada. Dievas vis iš naujo papildys mūsų gyvenimo gardą naujais bekonais. Tik skersk!

- Ukrainoje jaunuolis Josip Terelje komunistų buvo mušamas, pririštas prie kryžiaus, taip paliktas dviem dienoms, o paskiau vėl mušamas vien dėl to, kad jis nuėjo pas vyskupą ir pareiškė norą būti kunigu. Jis — katalikų unijotų Bažnyčios narys. Nors jo tėvai komunistai, jis išaugo nuoširdžiai tikintis ir dėl to buvo pakartotinai areštuojamas ir kankinamas.

- Šv. Januarijaus kraujas, laikomas Neapolio koplyčioje, relikvijoriuje, rugs 19 d. suskystėjo, kaip ir kitais kartais. Šv. Januarijus mirė kankinio mirtimi Dioklecijono laikais, 305 m. Jam buvo nukirsta galva, bet kaip padavimas sako, buvo išsaugota jo kraujo, kuris dabar laikomas Neapoly.

- A. E. P. Wall, savaitraščio "Chicago Catholic" redaktorius, išrinktas Tarptautinės katalikų laikraštinių federacijos pirmininku. Red. Wall yra prielankus lietuviams ir noriai deda informacijas apie Lietuvą.

Organizacijos, tėvai ir jaunimo problemos

Antanas Saulaitis, S.J.

"Mano laikais taip nebūdavo. Kai aš buvau jaunas, mes taip niekad nedarydavome. Šių laikų jaunimas niekam tikęs". Jeigu taip juokaudamas atsiliepi į kokią nors išdaigą, jauni žmonės dažnai atsako: "Mano tėvai visada tai namie sako". Romantiškai už "šimtmečių" glūdinti suaugusiųjų jaunystė kitaip atrodo, negu šiandieninė tikrovė, kurioje tėvai ir jaunimo organizacijų vadovai rungtis su jaunimu ir jo problemomis, ypač su rūkymu, gėrimu, nuodais ir asmeninių santykių srityje.

Kad "šių laikų jaunimas niekam tikęs, neklauso tėvų, negerbia papročių", žino visi. Taip jaunimą apibūdino ir graikų visuomenininkas prieš 2.500 metų. Taip šios dienos suaugusieji girdėjo iš savo tėvų. Šv. Paulius, rašydamas beveik prieš 2.000 metų, atkreipia dėmesį į jaunimo laikyseną ir į antrąją tų santykių pusę — tėvų elgesį: "Jūs, vaikai, klausykite savo gimdytojų, nes šito reikalauja teisingumas. 'Gerbk savo tėvą ir motiną', — tai pirmasis įsakymas su pažadu: 'Kad tau gerai sektųsi ir ilgai gyventumei žemėje'. Ir jūs, tėvai, neerzinkite savo vaikų, bet auklėkite juos, drausmindami ir mokydami Viešpaties vardu" (Efeziečiams 6, 1-4). Daug teko girdėti pamokslų, bet sunku atsiminti nors vieną, kuris būtų pagrįstas Pauliaus įspėjimu "Tėvai, neerzinkite savo vaikų".

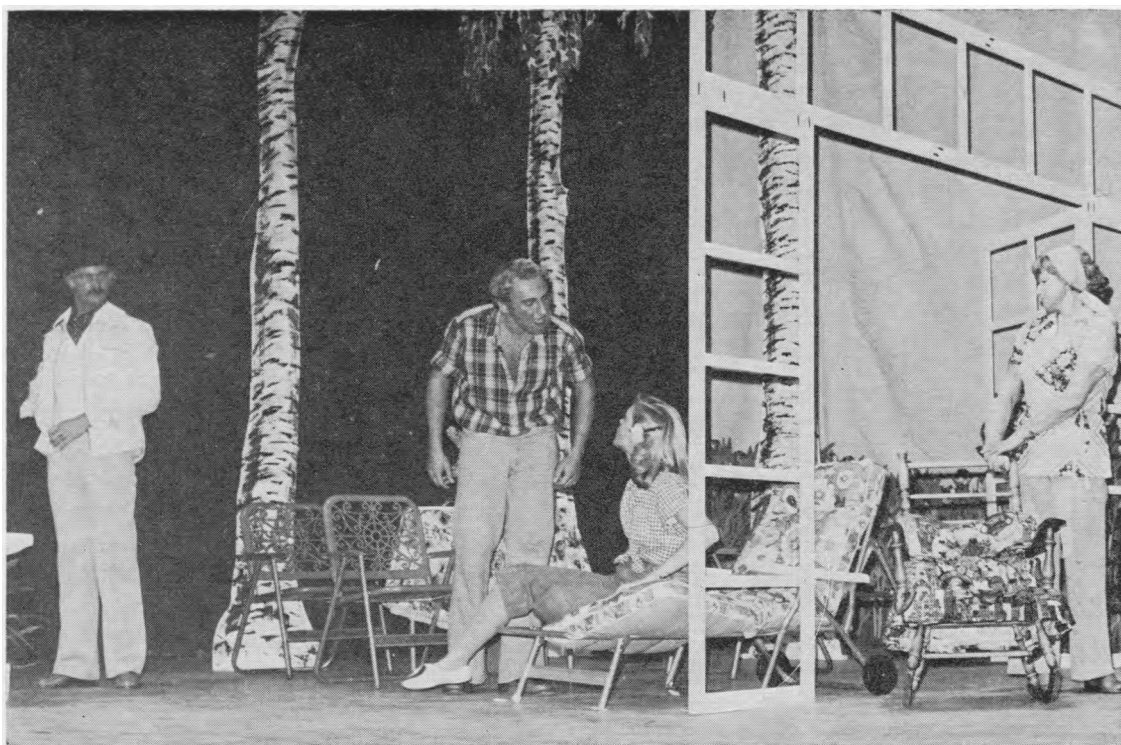
Kaip tėvai, vadovai ir auklėtojai suprantą jaunimo pergyvenimus ir sunkumus, atsiliepią ir į daugelio jaunuolių būdą, kuriuo su problemomis susidoroja, kuriuo kryžkelėje išrenka sveiką, išmintingą ir praktišką

kelią. Pavyzdžių galima imti ir iš įvykių šeimoje, kurie nesurišti su minėtomis problemomis. Kai kurie mano, kad jeigu tėvai nuolat kartoja "Tik neparvesk man (tokio ir tokio) vyro", o jaunuolė dar neišryškino savyje tėvų autoriteto klausimo, ima ir parveda namo nepageidaujamos rasės, tautybės ar būdo žmogų. Arba, kalbos reikalu, jeigu tėvai nuolat vaikus ragina lietuviškai kalbėti, o grįžę iš darbo neranda laiko pasikalbėti, išgirsti dienos išpūdžių, patys mažai skaito ar nevertina kitų auklėtojų ar veikėjų vaikų akivaizdoje, vaikams lietuvių kalba ir lietuviškumas gali atrodyti dirbtinis, nepraktiškas — paneigtas pačių tėvų laikysena. Ar tai nebūtų būdai, kaip tėvai erzina savo vaikus? Arba jeigu iš vaikų reikalaujama ko nors, o tėvai (ar auklėtojai) nesudaro sąlygų, kad vaikas galėtų reikalavimo laikytis, ar tikrąją problemą spręsti grynai žiūrint į vaikus? Pavyzdžiui, jeigu sakoma "Nežaisk su ugnimi", o degtukai nepadėti aukščiau ar nepaslėpti, kieno "kaltė", jeigu vaikas jais žaidžia? Kiek dešimtmečių truko, kol civilizacija susiprato ir pradėjo ant vaistų užrašyti "Nuodai" arba uždėti sunkiai atsukamus kamščius? Panašiai sakoma apie rūkymą ir gėrimą: suaugę baliuke kalbasi, kad vaikai geria ir rūko, patys vienoje rankoje laikydami stikliuką, kitoje uždegtą cigaretę.

Tą jaunimą neretas pavadina iškrypusi, arba bent jo elgesį taip apibūdina. Jaunimo auklėjimo knygos dažnai pabrėžia, kad nukrypti gali tie, kurių būdas jau susiformavęs, kurių sąžinė sutvirtinta, kurie są-

Jaunimo Centro 20 m. sukakties minėjimo iškilmės. Viršuje: Buvusieji J.C. Direktoriai koncelebruoja. Apačioje: Iškilmės J.C. kavinėje. Kalba A. Kezys, S.J. D. Vakarės nuotraukos

Pora vaizdėlių iš B. Pūkelevičiūtės "Palikimo", kurį suvaidino Los Angeles Dramos sambūris,
minint Jaunimo Centro 20 m. sukaktį.

D. Vakarės nuotraukos

moningai supranta savo pačių motyvavimą. Šiais laikais net ir vyresnis jaunuolis gali būti nesuformavęs savo charakterio. Jo elgesys gali būti neišsivystymo, o ne iškrypimo reiškiny.

Dorovės srityje pastovi įtampa jaučiama tarp nuodėmės ir nusidėjėlio arba, kaip amerikiečiai sako, kartais išmetamas kūdikis su vonios vandeniu. Evangelijose aiški Jėzaus laikysena — smerkdamas nuodėmę, išgelbsti nusidėjėlį. Jaunimo elgesio apraiškos — rūkymas, gėrimas, nuodai ir panašiai — yra kitų, daug gilesnių pergyvenimų matomos pasekmės. Pavyzdžiui, jeigu namie neranda taikos, supratimo, užuojautos, šilimos, tikisi jos rasti panašiai besielgiančių "draugų" aplinkoje. Todėl auklėtojai supranta, kad, kai tenka rungtis su tokia problema, reikia žiūrėti giliau ir reaguoti ne tiek į netinkamą elgesį, jį jaunuolio sąmonėje ir pasąmonėje "užfiksuoti", bet į patį asmenį, žmogų, kuriame yra koks nors neišspręstas, nesuvirškintas pergyvenimas. Jei reikia, smerkti blogą elgesį, bet nepasmerkti paties asmens. O pagunda taip daryti yra labai stipri, ir kartais toks pasmerkimas paženkлина ilgam laikui ar visam gyvenimui.

Tėvams gali būti paguoda faktai, kuriuos nuolat skelbia laikraščiai ir žurnalai. Statistika apie jaunų žmonių elgesį ir pažiūras nepateisina vaikų klaidų, bet parodo aplinką, kurioje tie vaikai šiandien gyvena. Pagal JAV įstaigų duomenis, 70% aukštesniosios mokyklos (14-18 m. amžiaus) jaunuoliai ir jaunuolės yra bandę svaiginančius gėrimus; 21% geria penkis stikliukus, kai pasitaiko proga gerti; 45% geriančiųjų yra bent kartą pasigėrę (prieš 20 metų buvo 19%); Bostono apylinkėse paskutiniųjų dviejų gimnazijos klasių mokinių 16% daug geria, 38% vidutiniškai, 46% mažai ar visai ne; pirmojo svaiginančio gėrimo amžius per 10 metų nukrito nuo 13,6 m. iki 12,9 m.

Pagal tuos pačius šaltinius, 50% visų aukštesniųjų mokyklų mokinių kartais ar dažniau rūko marihuanos cigaretės. Duomenų yra apie rūkymą apskritai, apie laikyseną lyties reikalu ir panašiai. Vienos šei-

mos vaikai, ar kurios organizacijos vadovai, ar parapijos kunigai nesugebės visos aplinkos, civilizacijos ir kultūros pakeisti. Kaip jiems laikytis, kai šeimoje, jaunimo sambūryje ar renginyje iškyla tokios problemos?

Nėra lengvas tėvų ir kitų suaugusių gyvenimas, kai šeimoje ir visuomenėje kovoja už gėrį arba akis į akį susiduria su aiškia problema. Taip pat nėra lengvas jauno žmogaus gyvenimas, kuris jam ar jai yra aštri tikrovė, o ne romantika nuspalvinta atmintis. 1964-1974 m. tarpsnyje savižudybė 5-14 metų vaikų amžiuje padvigubėjo, o 15-19 m. amžiaus grupėje savižudybė yra antroji gausiausia mirties priežastis (po automobilių nelaimių).

Nevienodai tėvai ir vaikai į tą patį reikalą žiūri. Specialistai sako, kad jaunimo klausimas nėra "ar gerti" (kaip tėvai dalyką suprastų), bet "kada ir kiek". Nenorėdami likti nuošaliai nuo grupės draugystės ir stipriai veikiami bendramečių spaudimo, jaunuoliai gali įsivelti į pinkles, net sąmoningai jų nenorėdami. Viena gerų pasekmių yra, kad tokiam įvykiui atsitikus, tėvai (nors ir vėlai) pajunta, kad namuose yra bėda. Abstrakti statistika tapo degančiu šeimos reikalu. Čia suaugusiems tenka pasirinkti kelią — ar parnešti paklydusią avelę ant pečių, ar paklydusiąją išstumti dykumon ir užsiimti su 99 avelėmis, kurios nepaklįsta.

Geriausios studijos nepatvirtina tėvų baimės, kad jų įtaka vaikams mažiau svarbi, kai vaikai jau smarkiai įtaigojami bendramečių grupės spaudimo ir šiaušiasį tėvų autoritetui. Jaunuolis gali nereaguoti teigiamai į tėvų pastangas, bet psichologai teigia, kad tuo metu tėvų įtaka nepaprastai svarbi, kol jaunuolis nori pats pasaulį ir tikrovę išsvarstyti. Boys Town tyrimo institutas tvirtina, kad tėvų pamokymai ir jų pačių pastovus elgesys padeda sumažinti rūkymo, gėrimo, nuodų ir kitas problemas namuose. Jei tėvai pastovūs, protingi ir suprantantys, galimybės daug šviesesnės.

Koks bebūtų vaikų amžius, svarbiausias vaidmuo tenka tėvų ir vaikų santykiams,

vieni kitų supratimui arba norui suprasti, kaip ir santykyje tarp motinos ir tėvo. Kai tėvai išsiskiria, pastebi, kad jau seniai tarp jų nėra komunikacijos. Tas pat ir vaikų atžvilgiu: reikia kantriai, ramiai, pagarbiai klausyti vaikų nuomonių, troškimų, vilčių, džiaugsmų ir problemų. Staigiai ir kraštutiniškai šokdami, tėvai ir suaugę vadovai gali užkirsti kelią tolimesnėms kalboms. Tai nereikštų, kad tėvai negali turėti tvirto nusistatymo. Atvirkščiai, ko iš vaikų tikimasi ir norima, turėtų būti aišku tiek iš tėvų žodžių, tiek iš suaugusiųjų pavyzdžio.

Gal skaitytojui bus įdomu palyginti du atvejus iš 1977 m. vasaros stovyklų. Vienoje buvo "sugauta" stovyklautojų grupė ar atrastas butelis, ir visi nusikaltę aiškiai stovyklos taisyklei pašalinti iš stovyklos. Antroje taip pat buvo sutiktas jaunuolis, rūką kanapinę cigaretę. Su juo buvo pasikalbėta. Stovyklos pabaigoje jis buvo pripažintas pavyzdgingiausiu stovyklautoju, niekam kitam apie tą nelemtą įvykį nežinant. Kuriuo atveju jaunuoliui lengviau atsistatyti?

Socialinių studijų vedėjai siūlo imtis trijų išeičių: 1) visuomenės — tėvų, mokytojų, jaunimo vadovų, dvasininkų ir pan. — suderinta pažiūra į jaunų žmonių problemas; 2) šeimoje atstatyti tėvų autoritetą vaikams auklėti, užuot didesnę naštą palikus mokyklai, televizijai ir pan.; 3) jaunimą įtraukti į bendruomeninę veiklą. Geresnių siūlymų lietuviškajai visuomenei negalėtų būti.

Amerikiečiai, ne mažiau susirūpinę jaunimu negu lietuviai tėvai ir auklėtojai, daug lėšų ir pastangų įdėjo į studijas apie jaunimo auklėjimą. Vertėtų trumpai pažvelgti į amerikiečių skautų nurodymus vadovams rūkymo, nuodų, gėrimo ir kitais reikalais.

Atskiru atveju — atsitikimu stovykloje, iškyloje ar pan. — bendrų dėsnių nepakanka, reikalingos aiškos gairės, kurios sutaptų su auklėtojo nusiteikimu jaunimo problemų reikalu. "Nėra aiškių taisyklių elgesio problemoms tvarkyti. Vadovui tenka suprasti, kodėl taip jaunuolis elgiasi, ir tada bandyti surasti būdą, kad toks elgesys nepasikartotų, arba dažnai nesikartotų, arba

prarastų savo svarbą. Negalėsi visų problemų išrišti, bet sugebėsi giliai paveikti didelį berniukų skaičių". Galima spėti, kad šio dėsnio besilaikantis vadovas problemų nespres kraštutiniu būdu, o ramiai ir apgalvotai — ir greičiausiai netiesioginiu būdu.

Paaiškinęs, kiek rūkoma ir kodėl ("būti priimtu bendramečių tarpe jaunuoliui ar jaunuolei yra daug svarbiau, negu plaučių vėžys, kai sulauks 45 m. amžiaus"), vadovėlis nurodo: "Nors ir sunku, nesi bejėgis vadovas. Gali net ką gera pasiekti. Padėti berniukui atrasti savo gabumus, išvystyti savo pajėgumą, įrodyti save — yra būdai jam padėti jaustis priimtam. Vadovo galimybės ribotos, bet berniukams turėtų būti aišku, kad sueigų ir užsiėmimų metu nerūkoma. Suaugę tokioje vietoje taip pat neturėtų rūkyti".

Panašiai apie gėrimą ir vaistus, kurie mūsų civilizacijoje yra bilijoninė pramonė, prieinama namie, krautuvėse, siūloma skelbimuose: "Būdamas vadovas, neturi daug tiesioginių būdų vaistų piktnaudžiojimo bernikuose sulaikyti. Bet, kaip ir rūkymo atveju, tikriausiai gali berniukui suteikti tai, ko jis iš tikrųjų ieško. Jam patardamas, gali padėti surasti save. Gal jam reikėjo nuotykių ir grupės pritarimo, kurį nuodai parūpindavo. Tik šiuo atveju jam nereikės būti ko nors vergu. Galėjai jam padėti išvengti baisių nuodų pinklių — ne pamokslu apie nuodų blogybes, bet išvystydamas gyvenimišką pakaitalą".

"Dalyvavimas jaunimo grupėje turėtų būti tikras, trauklus nuotykis. Veiksminga programa neužtikrina, kad berniukai nepiktnaudžiaus vaistais, bet tikrai gali žadėti tai, ko nuobodžiavimas ir dykinėjimas žadėti negali. Vadovas turi sergėti, kad jaunimo susirinkimuose nebūtų nuodų, ypač stovyklose. Geriau manyti, kad tokie dalykai atsitinka, negu kad ne".

Berniukams taikomoje knygoje rašoma: "Surask tikras išeitis iš problemų. Surask tikrų draugų ir būk jiems ištikimas. Išvystyk šiltus ir atvirus santykius su savo tėvais ir kitais šeimos nariais. Būti sveikam reiškia

Keturiasdešimt metų po Pyliponio — Almenas su "Sauja skatikų"

Nijolė Jankutė

Po Pyliponio lietuviškasis "mystery" romanas taip ir nuvyto; iš tikrųjų, kaip reikiant net išsiskleist nesuspėjęs. Jei kuris rašytojas kada ir norėjo suregzti paslaptinę detektyvinę istoriją, tikriausiai neišdriso: šios rūšies kūryba pas mus nebuvo laikoma literatūra. O gaila, nes nuotykingų, intriguojančių, gudriai sunarpliotos fabulos pasiskaitymų trūksta. Netikiu, kad nuotykių romanų pasiskaitymas uždeda skaitytojui blogo skonio antspaudą; taip pat netikiu, kad nuotykių romanas būtinai yra "prasta" literatūra. Svarbu, kaip jis parašytas.

Kad Almenas sugeba parašyti intriguojančių nuotykių knygą autentiškumą išlaikančiame istoriniame fone, spėjom įsitikint, skaitydami jo "Upė į rytus, upė į šiaurę" ir "Šienapiūtė". Bet su "Sauja skatikų" autorius atverčia mums naują savo kūrybos lapą — detektyvinį romaną.

Kad šis romanas Almenui taip pat gerai pavyko, kaip jo nuotykingieji istorijos remuose, nebūtų galima užtvirtinti. Detektyvinis romanas su viena pagrindine paslaptimi, kurią turi paprastai labai trumpu laiku išrišti vienas asmuo, nėra dėkinga sritis

ne tik stiprų kūną, bet ir šviesų protą, kuris galėtų teisingai spręsti".

Organizacijoms priklausantis jaunimas turi stipresnę ir saugesnę aplinką, negu gatvės vaikai, kurie patys susiburia. Bet tada tam tikra našta tenka organizacijų, stovyklų ir kitų jungčių vadovams, ypač programos ir užsiėmimų atžvilgiu. Jeigu stovyklos programa nuobodi, sueigos ir susirinkimai nepritaikyti vaikų ar jaunuolių amžiui (o tokių, gaila, yra gera dalis), tai menkai vadovai išpildo anksčiau surašytą dėsni, kad vaikui reikia save išvystyti, įsijungti, pergyventi tikrų nuotykių.

Amerikiečių siūloma išeitis įtraukti jaunimą į bendruomenės gyvenimą gražiai sutampa su lietuvių visuomenės norais ir taip pat su jaunimo religiniais pergyvenimais, kurių viena ypatybė, pagal vėliausias studijas, yra noras prisidėti, kitiems tarnauti.

Toliau, religinė nuotaika apima tikėjimo, įsitikinimo plotmę, ne bažnytinės ar organizuotos religijos prasme. Toks troškimas tikėti yra apraiška, kuri rišasi su tikrovine. Akis į akį žiūrėdamas į tikrovę, jaunuolis ar suaugęs bus mažiau linkęs nuo jos bėgti ar nusisukti į stiklą, dūmus ar vaistus, nes nuodų įtakai pasibaigus, ta pati problema vėl pasirodo — ir kartais didesnė negu buvo.

Lietuvių šeima, būdama konservatyvi, palyginus su krašto gyventojais aplamai, turi gal geresnes sąlygas į šias problemas kibti. Senoviškesnė ir autokratiškesnė šeima jau turi tai, ko dar amerikiečiai šeimoms siūlo — didesnio tėvų autoriteto, kuriuo, suprantama, neturi būti piktnaudžiaujama iki erzino. Tas autoritetas kartu ir užsitarnautinas pavyzdžiu, rūpesčiu, atvirumu.

autoriui, mėgstančiam plačius kūrybinius mostus, būrius veikėjų, įvykius - nuotykius, kurie rutuliuojasi vienas iš kito per dešimtmečius.

"Saujos skatikų" nuotyčiai vyksta dabartyje, JAV-bėse. Veikėjų nedaug: paslaptingas Vilnius Sadauskas bei jo šeima ir Donatas Vėbra, visai netikėtai tapęs detektyvu ir besivaikęs Sadausko paslaptį nuo Shenandoah per Baltimą ir Čikagą iki Okanogan Falls, Vašingtono valstijoje. Paslapties užuomazga — karo metu Lietuvoje dviejų draugų paslėpti provincijos muziejaus eksponatai (tarp jų ir senų skatikų sauja). Tų eksponatų dabar ieško trečiasis, tėvynėj pasilikęs bičiulis per Donatą Vėbrą, milicininką, kuris lanko savo gimines Amerikoje. Tų skatikų svarbą romano eigai autorius anuliuoja jau 41 psl., pagilindamas V. Sadausko paslaptį. Tačiau ją per likusius 209 puslapius Donatas Vėbra, lietuviškasis Columbo-Kojak išikūnijimas, skaitytojui išnarpioja ir sklandžiai atsako į visus iškilusius klausimus.

Vilniaus Sadausko paslaptis gana įdomi, jos išaiškinimas nuotykingas, veikėjai gyvi ir natūralūs, kaip ir jų autentiškumas visiems įprasta, JAV-bių didmiesčių aplinka. Veikėjų kasdienybė — darbai, apkalbos, baliukai, prestižo lenktynės, tėvų - vaikų apkartę santykiai, taip pat prisideda prie literatūrinės romano tikrovės. Tačiau pagrindinis "Saujos skatikų" herojus Donatas Vėbra, vis dėlto, kaip amerikiečiai sako, "too good to be true" net ir detektyviniam romane.

Pirmąkart į JAV-bes iš okupuotos Lietuvos atvykęs, anglų kalbą mokąs iš gimnazijos vadovėlio, Donatas "piauna" per Amerikos miestus, greitkelius ir visą gyvenimo būdą, kaip peilis per sviestą. Jis neturi nė mažiausios kalbinės problemos su amerikiečiais pašnekovais, pradedant autobuso bendrakeleiviais, baigiant policininkais, firmų egzekutyvais ir negrais. Ne tik problemų, bet nė trupinėlio nejaukumo Donatas nejaučia, vairuodamas įvairias mašinas šio krašto surizgusiais greitkeliais ir nepažįsta-

mų didmiesčių gatvėmis. Tačiau Donato pokalbiai su Delstar bendrovės egzekutyvu Mr. O'Donell ir jo sekretore gerokai pertempia įtikimumo ribas. Ne todėl, kad detektyvai neužsiimtų tokiais "klaidinančio identiteto" triukais ar šantažais, vyktų tai literatūroje ar gyvenime, bet kad tokias šerlokisakas plonybes be kliūčių ir abejonių "išspaudžia" vos kelias savaites svetimam krašte pabuvęs policininkas. To stebėtino apsukrumo Donatui galėtų pavydėti garsieji TV detektyvai, kaip lt. Columbo ir lt. Kojak. Taip greitai ir sklandžiai paslaptis išaiškinti jiems nepavyksta.

Beje, daugelį skaitytojų šokirus Eglės Sadauskaitės elgesys dviejų šio romano lapų apimtyje. Ar tas epizodėlis padeda romano intrigai, klausimas, bet kad jis intriguoja (ar šokiruoja) skaitytoją — aišku. Taip pat aišku, kad mūsų tautybė, deja, nesuteikia imuniteto amoralumui. Bet Eglė, gink Die, nepretenduoja į "tipingą lietuvaite". Greičiau, ji patetiškas pragmatiškų mokyklų ir hedonistinės aplinkos produktas.

"Sauja skatikų", atrodo, visai nebuvo taisyta nei kalbos, nei korektūros atžvilgiu. Ir vienur, ir kitur — daugybė klaidų. Pvz. tiesioginės kalbos skyryba smarkiai šlubuoja. Dažnai nebegalima atskirti, kur veikėjas pasakoja dabartyje, o kur jis prisimena kitus kalbant praeityje. Svetimų kalbų posakius knygoje vartojant, reikėtų atidžiai pasitikrinti jų gramatinę taisyklumą. (Pvz. romane užtinkamas "in pacem" turėtų būti "in pace"). Aplamai, skaitant sunku atsikratyti jausmo, kad knyga buvo "skubinta" konkursui.

Tačiau nežiūrint nesklaidumų, lietuviškas detektyvinis romanas — maloni staigmena. Neturėdami šio žanro specialistų ir ilgamečių tradicijų, lietuviškos A. Christie gal ir nesulauksim, tačiau K. Almenas geras kandidatas į paslapčių sunarpiotoją atnarplioją.

Kazys Almenas. "Sauja skatikų". Premijuotas romanas. Aplankas dail. V. O. Virkau. Spaudė "Draugo" spaustuvė 1977 m. Kaina 5 dol.

Vieno atsivertimo poetinė istorija

(O. V. Milašiaus "Miguel Manara")

Alf. Tyruolis

Iš pasaulinės literatūros šiais metais išeivijoj pasirodė lietuvių kalba du vertingi kūriniai, kai kuriuo atžvilgiu ir šiek tiek giminingi. Tai ispanų rašytojo Miguelio de Unamuno "Vienos aistros istorija" (vertė Povilas Gaučys) ir lietuvių kilmės prancūziškai rašiusio Oskaro Vladislovo Milašiaus misterija "Miguel Manara" (vertė Ant. Vaičiulaitis). Abiejų veikalų siužetas imtas iš ispanų gyvenimo, iš jų istorijos. Jų autoriai — žymūs, plačiai pagarsėję už prancūzų ir ispanų literatūros ribų. Apie pirmąjį veikalą jau buvo daugiau rašyta spaudoj, čia šiuo tarpu metam žvilgsnį į antrąjį.

O. V. Milašiaus "Miguel Manara" dar prieš 40 metų pirmą kartą buvo išvertęs rašytojas Ant. Vaičiulaitis, to autoriaus gerbėjas, jį dar asmeniškai Prancūzijoje bestudijuodamas pažinęs. Dabartinė antroji šio kūrinio laida lietuviškosios knygos klubo išleista Milašiaus (1877-1939) gimimo 100-metei sukaččiai paminėti. Šis Milašiaus veikalas, parašytas dar 1912 m., kartu su "Simfonijomis" (Les Symphonies, 1915), laikomas vienu iš geriausių jo kūrinių. Parašytas jis po tam tikros pasaulėžiūrinės krizės ir yra kaip ir atsisveikinimas su praeities klaidžiojimais, atsivertus į naują pozityvų gyvenimą.

Į šį veikalą Milašius dėjo ir savo turiningo gyvenimo istoriją, pasaulėžiūrinės evoliucijos rezultatus. Dar 12 metų būdamas, jis iš gimtojo Čerėjos dvaro, iš Lietuvos, su tėvais išvyko į Paryžių, kur mokėsi orientalinių kalbų (hebrajų, asyrų), patraukimą į tai pajutęs gal iš motinos pusės, kuri buvo žydų kilmės. Būdamas ieškančios ir neramos dvasios, Milašius anksti pradėjo keliauti: turėdamas 20 metų, lankė vidurio ir rytų Europą, šiaurės Afriką, o 1902-08 m. gyveno vėl savo tėvų dvare Lietuvoj, kur pergyveno pasaulėžiūrinę krizę, jam

vos gyvybę nekainavusią. Bet jau prieš I pasaulinį karą Milašius iš pozityvistinio skepticizmo pasuko į pozityvistinės mistikos pasaulį. Jeigu jo "Septynių vienumų" (1907) eilėse tebėra ano skepticizmo žymių, tai jau "Elementų" (1911) poezijoj akcentuojama gamtos harmonija, universalinės dieviškos meilės samprata. Bene tuo metu Milašius mistiškai pergyveno garsiąją reliatyvybės teoriją, kurią vėliau surado Einšteinas, remdamasis fizikos-matematikos dėsniais.

Prancūzų rašytojo Pauliaus Claudelio paskatintas, Milašius atsivertė į katalikybę 1927 m. Per visą dešimtmetį prieš tai jam tolydžio vis artimesnė darėsi Lietuva, jau 1918 m. išsikovojo sau nepriklausomybę. Būdinga, kad garsusis P. Claudelio veikalas "Apreiškimas Marijai" buvo parašytas tais pačiais metais kaip ir Milašiaus "Miguel Manara". To atsivertimo istorijoj yra ir paties Milašiaus gyvenimo bruožų. Kadangi Milašiaus kūryba dažnai susijusi su prisiminimais iš Lietuvos padangės, vieną kitą užuominą rastume ir šiame veikle. Galimas daiktas, kad ir šio kūrinio Girolama turi jo dar vaikystėj pamiltos mergytės bruožų, kai jos atminimas "nuaidi beveik visoj (jo) kūryboj" (dr. J. Grinius).

"Miguel Manaros" pagrindą sudaro žinomo istorinio Don Juano atsivertimo istorija. Buvęs jis Katalonijos ir Leonos karaliaus favoritas Don Juan Tenorio, viliojęs moteris ir žudęs jų meilužius. Jis buvęs nugarazdintas į pragarą, kai kartą vieno nužudyto tėvo statulą tyčiodamasis kapuose pakvietęs į puotą, o ši griebusi nedorėlį ir nugarūdusi į pragarą. Vėliau romantikai Don Juaną jau kildino iš Maranos giminės, iš jų kiek pakeistą vardą ėmęs ir Milašius. Taipgi ir naują motyvą — užuot siuntus į pragarą, išgelbėti jį krikščionybei, kaip

Faustą dieviškoji malonė per Margaritą išgelbsti iš Mefisto rankų.

Tarp Milašiaus Manaros ir jo paties yra tam tikrų paralelinių bruožų. Manarai atsivertimo metu buvę 30 metų, tokio pat amžiaus 1907 m. buvo ir Milašius, kai rašė "Septynias vienumas", lyg ir atsiskaitydamas su praeitimi. Manara bajoras lygiai kaip ir Milašius. Don Miguelio Girdama esanti lyg jo sesuo, lyg Milašiaus ankstyvosios jaunystės draugė, turėjusi jam nemaža įtakos, kad ir iš atsiminimų.

"Miguel Manara" atsiveria vienos triukšmingos puotos scena, kurios metu Manara nusiskundžia:

O aš didžiai esu pavargęs nuo šios
šuniškos būties... / Aš Meilę val-
kiojau po geidulius ir purvus bei
mirtį (22 psl.).

Girdama, tai didžiai išmintinga ir gailiatinga mergelė, pasirodo Manarai kaip Margarita Faustui. Dievas ir amžinybė gyvena jos širdy, ji žino, kad "iš tikro moteris silpna" ir nuslysta doros pakalnėn, kai "Dievo jau nebėr širdy" (38 psl.). Girolama Manarai lyg Beatričė Dantei: ji jam viską atleidžia, netrukus pati išeina į amžinybę, kad šviestų antgamtinę šviesą ir veiktų antgamtinę jėgą į gerą kelią įstatytą Miguelį Manarą.

Tolimesnis Manaros kelias — atgailos ir kančios. Žemiškosios dvasios jį dar norėtų nustumti nuo šio kelio ("Kančios sūnau, galvok apie šią žemę, o visa kita — vien tušti juokai"), bet Dangaus Dvasia sugieda Kristaus kančios giesmę, ir Manarai pasidaro aišku: "Dabar mes žinom, kad jis Gyvojo Dievo Sūnus ir kad jis yra tarp mūsų lig pasaulio pabaigos" (52 psl.).

Į naujojo gyvenimo lauką Manarą įveda Abatas. Vėl penitento žvilgsnis krypsta į nekalta kūdikystę ir vaikystę:

Mums reikia kūdikio dienų ir prakutimo, reikia mums jaunystės metų ir mokslo suolo. / Mums reikia ir brandumo, smalsaus patirti tikrąjį dalykų svorį (83 psl.).

Po viso šio kančios ir nusiblaivinimo

kelio Manarai atsiskleidžia beatifinės vizijos ilgesys, dieviškosios meilės palaima:

Išnyko sapnas,
Pradingo aistros —
Išblėso atminimai.
Tik meilė liko (68 psl.).

Tai ta meilė, kurios Kristus taip uoliai mokė, kurios gal lig pat šiai dienai nesuprantam, o ką jau kalbėti apie praktikavimą:

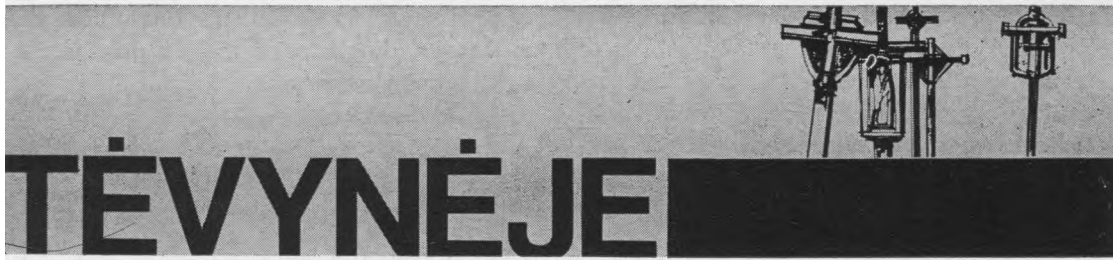
Lyg aš nebūčiau jo prieš mėnesį
(sekmadienis tai buvo) / Regėjęs bėgant prie akmens, kurį girtuoklis į jį sviedė, / Lyg aš nebūčiau matęs, kaip jis akmenį pakėlė ir su meile pabučiavo? (75 psl.)

Tos didžiosios meilės vardu Manara padaro net stebuklą: jo paveiktas paliegėlis Johannes Melendez meta savo ramentus, keliasi ir eina, nes meilės galybei nėra ribų: ji, anot Dantės paskutiniųjų Dieviškosios komedijos žodžių, judina visą kosmosą, kurs begalinės erdvės pasaulyuose gieda amžinąjį grožio himną.

Dangaus Dvasios pašauktas, Donas Miguelis miršta, spėjęs dar sukalbėti šaukimosi į Viešpatį ir išsivadavimo iš kūno kalėjimo psalmes (119, 142 ir kt.). Misterija baigiama Brolio Sodininko žodžiais, jam stebint mirusiojo veidą:

Štai tavo brolis, Magdalena.
Štai tavo brolis, Terese.

Čia tos šventosios — atgailos ir dieviškosios išminties simbolis. Dabar, kai pasaulis linkęs, sąmoningai ar nesąmoningai, tolti nuo Dievo, jį neigti ir be jo apsieiti ("Non serviam!" — Netarnausiu), tokios atsivertimo istorijos mus žavi, juo labiau, kai jos išreikštos tokia stipria poetine jėga, kaip O.V. Milašiaus "Miguel Manara". Juk aukštą dvasinę kultūrą, kuria naudojasi ir tikintieji, ir netikintieji, padėjo sukurti ir ją iškelti tokie didingi atsivertimai, kaip Pauliaus iš Taršo, Augustino iš Tagastės, Pranciškaus iš Asyžiaus. Kokiais savo "šventaisiais" gali pasirodyti vad. modernusis pasaulis, bandąs spręsti socialines, ekonomines ir kultūrines problemas nupuolusio Angelo "Non serviam!" pasisakymu?

Paruošė DANUTĖ ir GEDIMINAS VAKARIAI

LIETUVOS LITERATŪRA UŽSIENYJE

Svetimomis kalbomis spausdinami tarybiniai žurnalai atidaro platesnius vartus užsienio skaitytojams geriau pažinti lietuvių literatūrą. Ypač Maskvos žurnaluose literatūros kritikai negaili pagyros žodžių lietuviams rašytojams. Lietuvių literatūra Tarybų Sąjungoje išversta į 32 TSRS tautų kalbas. Prancūzų kalba išleistas M. Sluckio romanas "Uostas mano neramus". Anglų kalbinėtas". Ispanų ir anglų kalbomis K. Kubiba J. Avyžiaus romanas "Sodybų tuštėjimo linsko pasaka "Varlė karalienė". E. Mieželaičio ir Just. Marcinkevičiaus kūrybos pavyzdžiai paskelbti angliškoje antologijoje "50 tarybinių poetų".

Šiulaikinė lietuvių literatūra yra įtraukta į Europos tautų literatūrinės enciklopedijas. Ypatingai Lietuva pagarsėjo Europos kultūriniame pasaulyje paprastų žmonių dainomis, kurias į vokiečių kalbą vertė Johann Herder. Savo įvairių tautų paprastų žmonių dainų rinkinyje yra išvertęs ir 8 lietuvių dainas. Goethe, rašydamas operetę "Die Fischerin", joje panaudojo keturias iš J. Herderio užrašytų lietuviškų dainų. Viena iš jų Ruigio į vokiečių kalbą išversta "Aš atsisakiau savo močiutei". Į šią enciklopediją įrašytas K. Donelaitis, pavadintas didžiausiu lietuvių poetu, sukūrusiu pasaulinės reikšmės poemą "Metus". Po jo Adomas Mickevičius. Vėliau pasirodė per pastutinius 15 metų Salomėja Nėris, P. Cvirka, J. Baltušis, A. Venclova, V. Mozoriūnas, E. Miežėlaitis, M. Sluckis, Just. Marcinkevičius. Šiandieniniai lietuviai literatai tęsia senus ankstyvesnio laikotarpio papročius, stengdamiesi kiek pajėgdami dar dau-

giau praturtinti mūsų lietuvių literatūrą, taip žurnale "Pergalėje" rašo A. Stankus.

LIETUVIŲ KALBOS SALELĖS

TSR Mokslų akademijos kalbos tyrinėtojai yra išaiškinę, kad kaimyninėse valstybėse išsilaikiusios lietuvių kalbos salelės yra išsaugojusios nemažai senovinių kalbos ypatybių. Daugiausia tyrinėta lietuvių kalbos salos Gudijoje ir kaimyninės Lenkijos pakraštyje. Dėl šiaurinės lietuvių kalbos ribos ploto manyta, kad ji dabar maždaug sutampa su respublikos siena. 1970 m. sąjunginio gyventojų surašymo duomenimis, Latvijos kaimuose ir miestuose rasta, kad čia lietuvių gyvena penkis kartus daugiau, negu Gudijoje ar Lenkijoje. Latvijoje dar šiandien užtinkami lietuvių kalbos ploteliai, kurie nesisiekia su pagrindiniu lietuvių kalbos plotu ir todėl jie kasdien po truputį mažėja ir nyksta. Labiausiai nutolusios į šiaurės rytus yra lietuvių kalbos salos Latgaloje. Artimiausiu keliu nuo respublikos sienos jos yra apie 63 mylios. Remdamasis kalbos garsų pakitimais ir Naugardo kronika, K. Būga manė, kad Latgaloje lietuviai gyveno jau nuo 12-13 amžiaus. Vėlesniais tyrinėjimų duomenimis, pasirodė, kad Žiemgaloje, Kuržemėje ir Vidžemėje lietuvių buvo dar daugiau negu Latgaloje.

LIETUVIŲ LITERATŪROS MOKSLAS IR KRITIKA

Šioje knygoje surinkti visi literatūros, mokslo ir kritikos darbai su bibliografinė rodykle. Leidinyje rašoma apie literatūros, mokslo ir kritikos knygas, garsinimus, disertacijų autoreferatus, darbus, išspausdin-

tus filologinio pobūdžio testiniuose leidiniuose ir svarbesniuose sąjunginiuose bei respublikiniuose laikraščiuose, o taip pat žurnaluose spausdintus straipsnius bei įvertinimus. Aprašomi ir atsiminimai apie rašytojus.

Knygos turinys labai platus ir įvairus. Surašyti lietuvių ir kitų tarybinių tautų bei užsienio autorių darbai lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis apie lietuvių literatūrą.

Knygoje yra keturi skyriai: "Lietuvių literatūra", "Rusų literatūra", "Kitų TSRS tautų literatūra" ir "Užsienio literatūra". Žinoma, didžiausias yra lietuvių literatūros skyrius. Jis skirstomas į bibliografiją, bendrąjį skyrį ir literatūrą apie atskirus autorius.

Leidinyje labai naudingas ir svarbus šaltinis literatūros mokslo darbuotojams, mokytojams, bibliotekininkams ir visiems besidomintiems literatūra.

Knygą sudarė E. Stančikas. Išleido "Vaga" Vilniuje 1976 m.; 429 puslapių.

DAUGIAU ŽINIŲ APIE KURŠIŲ NERIJĄ

Vokiečių gamtininkas ir keliautojas A. Humbolt yra pasakęs, kad Kuršių nerija tokia nuostabi, kad ją taip kaip Ispaniją arba Italiją turi pamatyti kiekvienas, kas nori, kad jo sieloje nestigtų stebuklingo grožio vaizdų.

Kuršių nerijoje pavasaris visada vėliau nei anapus Kuršmarių. Čia žmogus turi du didelius džiaugsmus — Baltijos jūrą ir Kuršių marias. Prie pušyno ir marių stovi žvejų namai su lentelėmis ir užrašais, kad praeivis būtų pagarbus šiems pastatams. Prie šių namų gali pamatyti senoviškas žvejų valtis, o viduje įrengtus muziejus.

Senais laikais Kuršių Nerija buvo toliau į vakarus. Jūros bangoms ardant krantą, jis traukėsi į rytus, o vėjas pustė jūros išmestą smėlį marių link. Susidariusios smėlio plokštumos, statmenos viena kitai, ėmė slinkti tolyn į neriją. Ilgainiui iškilo ištisas smėlio kalnynas, kuris apaugo žole ir krūmais, o vėliau net nuskurdusiomis pušaitėmis. Dažnai gaisras nusiaubdavo kalnagūbrius, bet medžiai vėl greit ataugdavo. Po kiek laiko čia apsigyveno žmonės. Tai buvo neturtin-

gi žvejai. Jie, kiek sveikatos turėjo, pradėjo kovoti su gamta. Darbas buvo nelengvas. Vėjas pūtė nuo jūros pusės, slinko smėlio kalnai, bet žmogaus pasiryžimas sunaikino tai, ką gamta buvo sukūrusi per tūkstantmečius. 19-tojo amžiaus pradžioje Kuršių nerija tapo smėlio dykuma su nedidelėmis oazėmis. Lakusis smėlis užpustė septynis kaimus. Lotmiškių kaimas buvo užpiltas 42 metrų aukščio kalva, Pilkopos kaimo sodai 59 metrų aukščio kopomis. Buvo palaidoti taip pat ir Karvaičiai, Naujoji Pilkopa, Kuncus, Priedinė, Naglius, o Naujuosius Naglius staiga užpylė nuslinkusi kopa. Likusių Smiltynės, Juodkrantės, Pervalkos, Preilos ir Nidos gyventojai kėlėsi į kitas vietas.

Rašytiniuose istorijos šaltiniuose — kryžiuočių karo kelių aprašymuose — Nida minima 1385 m. Tada ji buvo apie du kilometrus nuo dabartinės. 1599 m. Nidoje gyveno 36 žvejų šeimos. 18 a. pradžioje senoji Nida užpustoma smėlio, ir gyventojai persikelia į dabartinę Nidą, prie kurios dar netoli buvo Skruzdynės kaimas. Gyventojai iš Naujųjų Naglių įkūrė Purvynės kaimą. Ilgainiui visi kaimai susiliejo į vieną, ir 1732 m. yra Nidos miestelio pradžia.

Pirmasis žmogus, kuris ėmėsis apsodinti slenkančias pajūrio kopas medžiais, buvęs Dovydas Kuvertas. Daug metų truko žmogaus kova su slenkančiu smėliu. Miškininkai nuosekliai ir planingai dirbo, atkurdami Neringos miškus. Kopas žmonės tvirtino sėdami žole ir kalnų pušaitėmis. 1966 m. Nerijos apylinkė buvo paskelbta draustiniu.

Pasakojama, jog filosofas Emanuelis Kantas, žvelgdamas į rasto gintaro gabale suakmenėjusį uodą, taip kalbėjo: "Jeigu tu, mažasis uode, galėtum prabilti, mūsų pažinimas būtų kitoks".

Žmonės bando atskleisti dar nežinomas Kuršių nerijos paslaptis. Einant per Kuršių neriją, smėlis girgžda po kojomis ir tartimi kužda paslaptingą praeitį.

LIETUVOS VISUOMENĖ

Lietuvoje visuomeninėje gamyboje dalyvauja arba mokosi apie 93 procentai visų darbingo amžiaus žmonių. Likusieji 7 pro-

centai, daugiausia moterys, augina priešmokyklinio amžiaus vaikus ir užimtos asmenine pagalba namų ūkyje. Yra sumažėję galimybės paskirstyti darbo jėgą tarp įvairių ūkio šakų, nes kaimas, ilgus metus šelpęs miestą žmonėmis, dabar pats jaučia darbo jėgos trūkumą. Šiuo metu Lietuvoje viltys papildyti darbo jėgą yra šiandieniniai mokiniai, kurie šiame penkmetyje sudarys apie 80 procentų dirbančiųjų.

Kasdieninių reikmenų gamyboje dirba keturi penktadaliai visų dirbančiųjų, iš kurių daugiau kaip trečdalis dirba pramonėje ir apie trečdalis — žemės ūkyje. Dirbančiųjų statyboje ir prekių pervežime palyginus labai nedaug. Bendrame dirbančiųjų skaičiuje padaugėjo inžinierių ir architektų. Užtekčiai turint šios srities žinovų, numatyta praplėsti šiuos pramonės miestus: Alytuje statybinių medžiagų, drabužių ir pašarų paruošimo pramonę; Kapsuke pieno gaminių, metalo apdirbimo, o taip pat statybinių medžiagų; Utenoje — metalo apdirbimo, mašinų gamybos, maisto ir trikotažo; Jurbarko — statybinių medžiagų ir trikotažo.

Rytinių respublikos rajonų jaunimui siūloma tapti energetikos žinovais ir vėliau dirbti Ignalinos atominėje elektrinėje.

TSR Ministrų Tarybos Valstybinio darbo komiteto pirmininkas B. Gaigalas nusiškundžia, kad tik 48 procentai tėvų pritaria vaikų išsirinktam darbui, 13 procentų tėvų nepritaria, o 39 procentai iš viso nekreipia dėmesio į vaikų ateities planus ir pasilieka tik pašaliniais stebėtojais.

IŠ VIENO KUNIGO LAIŠKŲ

Čia duosime keletą ištraukų iš vieno Lietuvoje dirbančio kunigo laiško, kuris, nežiūrint įvairių sunkenybių, labai gražiai apaštalauja tarp mūsų tautiečių, ištroškusių Dievo ir paguodos savo dabartinio gyvenimo varguose.

Redakcija

Mielieji,

Praėjusį sekmadienį mūsų kaimyninėje parapijoje buvo atlydai. Nuvažiavau iš varako, paklausiau išpažinčių, pasakiau žo-

delį, o sekmadienį kalbėjau net tris kartus. Buvo labai daug išpažinčių; ypač dabar, prieš mokslo metus, daug jaunimo ėjo išpažinties. ...

Jūs rašote, kad teko susitikti keletą asmenų, šią vasarą buvusių Lietuvoje ir pasakojusių labai daug gražių dalykų apie ją. Labai gražu, kad juos susitikote ir išgirdote pasakojant apie pažangą Lietuvoje. Reiktų juos daugiau pavedžioti ir daugiau ką parodyti. Daug ką pamatė ir iš Rytų Vokietijos atvykę vyskupai. Jie buvo uoliai globojami ir vedžiojami. Buvo Trakuose, berods, taip pat ir Vievėje pas Kaišiadorių valdytoją, vyskupų vasarvietėse ir kitur. Norėjau ir aš su jais pasikalbėti, bet kad jų laukė vis nauja ir nauja programa. Jiems buvo rodoma įdomesnių dalykų, kokių ir jūsų turistai galėjo pamatyti ne tik Vilniuje, bet Maskvoje ar Rygoje...

Per radiją girdėjau, kad pas jus, Clevelande, šią vasarą buvo kongresas. Kaip malonu būtų bent kur nors kampelyje tarp jūsų visų pabūti, pasiklaustyti, pasidžiaugti. Taip labai norėtusi jus visus ten pasveikinti ir palinkėti ištvermės. Žinokite, kad jūsų darbas nėra beprasmis, jo vaisiai ir čia labai jaučiami.

Visas paskutines žinias iš mūsų krašto jūs ten greitai sužinote. Šiomis dienomis kiek apsitvarkiau, kad nebūtų kur nors aplinkui nereikalingo balasto, kuris gali būti nenaudingas...

Gyvenime tenka daug kuo nusivilti, ne kartą noris rankas nuleisti ir kažin kur pabėgti. Bet kartais pas tuos pačius žmones, kuriais nusivili, vėl pamatai daug gražių dalykų, pamatai, kaip pagaliau visi veržiasi kažkur aukštyn. Juos tik laikinai kas nors buvo sulaikę...

Apaštalas Paulius, sumuštas akmenimis, nenusiminė, rankų nenuleido, bet stiprino kitus, ragindamas ištverti, nes "per daugelį vargų reikia įeiti į Dievo karalystę". Bet kokia kaina, bet koku keliu mes visi turime sugrįžti pas savo Dangiskąjį Tėvą. Tėvynės ilgesys nustelbia bet kokią skausmą, kuris pasidaro net nebejaučiamas. Pereiti per

kančias, per erškėčius pasidaro nebebaisu, kai akys nukreiptos į amžinybę. Žmogui pats brangiausias dalykas yra gyvas tikėjimas. Be tikėjimo ir be pasitikėjimo Dievu reikėtų gyventi nuolatinėje baimėje, galima būtų iš proto išeiti. Dabar gi nebūtų baisu visko nustoti, kad tik būtų galima rasti Dievą ir pas jį sugrįžti. Žinoma, širdis dar troškta už jo teises ir garbę pakovoti, bent truputį pakentėti. Aš tikiu, kad jeigu jis mums siunčia kokį vargą ar uždeda ant pečių sunkų kryžių, tai duoda ir jėgų, reikalingų malonių, tam kryžiui nešti. Tada belieka tik už viską ir visada jam dėkoti...

Man berašant šį laiškėlį, atvažiavo žmogus vežtis mane į laidotuves. Laidojom moterį 40 m. amžiaus, kuri pirmiau nelabai pavyzdinčiai gyveno, bet prieš mirtį atliko išpažintį. Kapinėse per laidotuves paprastai susirenka daug žmonių, kurie į bažnyčią labai retai, o gal ir visai neina. Gera proga ką nors pakalbėti. Po mano žodžio pradėjo kalbėti dar viena moteriškė. Kalbėjo poetiškai apie paukštelį čiulbėjimą, amžiną atminimą, paliktus vaikus našlaičius, "gal kuris jų bus kosmonautas" ir t.t. Paskui aš priėjau prie jos ir pagyriau jos poetišką talentą. Užsimezgė kalba apie Dievą. Žmonės aplinkui sustoję klausėsi. Paskui ji atšovė: "Kas matė Dievą? Viską daro tik tai žmogaus protas". O aš tada ją paklausiau: "O kas gi matė protą, kaip jis atrodo?" Ji, nebeturėdama ką pasakyti, atsiprašė, kad dar turinti eiti atsisveikinti su mirusia... Kiti žmonės man sako: "Gerai, gerai, kad kunigėlis taip pasakei.."

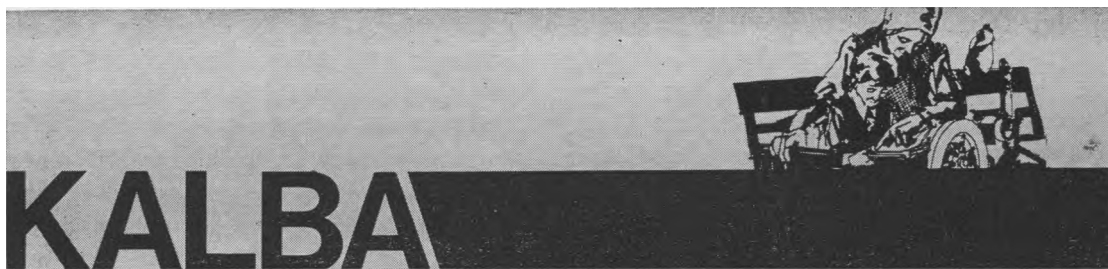
Liepos 4-5 d. buvau nuvykęs į Žemaičių Kalvariją (ją šiandien Varduva vadina). Nors oras buvo lietingas, tačiau žmonių minių neatbaidė. Tiesa, šių metų atlaiduose žmonių buvo kiek mažiau negu paprastai. Komunijų šiais metais buvo išdalinta 4000, o paprastai per šiuos atlaidus būdavo išdalinama 5000. Su dideliu būriu žmonių apėjome *Kalnus*, giedodami ir meldamiesi. Giedoriams reikia stiprios sveikatos, norint ištraukti giesmę, kopiant į kalnus ir kalnelius. Tame būryjeėjome šeši kunigai, nemažai vyrų, bet daug daugiau moterų, jauni-

mo ir vaikų. Žemaičiai išgelbėjo visas tos šventovės koplytėles ir koplyčias (18) nuo sunaikinimo, o pasikėsinimų buvo nemažai. Kalvarijas jie švenčia visą savaitę, o kartais ir su priedais, pvz. šiais metais — nuo liepos 1 iki 10 d.

Šių metų vasarą Lietuvoje mirė kun. Aleksandras Papučka. Vienas jo kurso draugas pasakojo, kaip jis visą gyvenimą troškęs mirti per mišias arba tuoj po jų. Taip ir įvyko. Vos-ne-vos mišias atlaikė, kiti turėjo jam padėti — palaikyti. Kristaus Kūno šventės oktavos dieną dar palaimino vaikus ir sukrito ant žemės. Kiti nunešė į butą, ir ten tuojau mirė.

Kai jis klebonavo Skiemonyse, daug žmonių plaukdavo į Skiemonis. Kartais jis visą dieną sėdėdavo klausykoje, dažnai per dieną išdalindavo šimtus Komunijų. Kartą pas jį atvažiavo kažkokie ateistai ir prašė parodyti vietą, kur vyksta stebuklai. Klebonas juos nusivedė į bažnyčią, parodė klausyklą ir altorių ir pasakė: "Štai kur vyksta stebuklai. Jeigu norite juos pamatyti, palaukite, aš užsivilksiu kamžą ir užsidėsiu stulą — ateisiu išklausti jūsų išpažinties. Tada pamatysite stebuklą". Šį pavyzdėlį apie kun. Papučką papasakojo kunigas per laidotuves.

Kai kurie dalykai žmogų truputį slegia. Bet čia tuoj prisimenu evangelijos palyginimą apie sėją. Jeigu ir daug grūdų krinta ant uolos arba pakeleje, kur paukščiai juos sulesą, bet užtat dalis sėklos krinta į gerą dirvą ir neša šimteriopą vaisių. Yra žmonių, kurie atidirba už kitus — supasavusius. Pasaulyje yra daug tamsos, daug purvo... Būtų labai liūdna, jeigu tarp visų tamsybių nebebūtų tikrų švyturių. Kai audros dūksta, vėjai švilpia, tai kaip tik tokios audros dar labiau užkuria tikruosius švyturius, kurie dar labiau dega ir šviečia. Gražu šviesti ir aukotis kitiems. Jeigu ir niekas iš žmonių tavęs nesuprastų ir tavo pasiaukojimo neįvertintų, jeigu visas tavo darbas ir triūsas būtų lyg anoji evangelijos sėkla, nukritusi ant uolos, vis tiek ir tada tavo auka turi prasmę. Jeigu ji tik Aukščiausiam patinka ir kaip Alpių žibutė tik

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J. / Patarėjas—PROF. PETRAS JONIKAS

DAUGINIŲ SKAITVARDŽIŲ VARTOJIMAS

Ir spaudoje, ir šnekamojoje kalboje vis tenka pastebėti dauginių skaitvardžių vartojimo klaidų. Pvz. pasakoma: Aš čia atvažiavau prieš *tris* (= trejus) metus, o po *dvejų* (= dvejų) metų vėl manau išvažiuoti. O kartą kažkur spaudoje pasitaikė net toks sakiny: Jis čia gyvena jau *trejeri* (= treji) metai ir *šešeri* (= šeši) mėnesiai.

Dauginiai skaitvardžiai (*vieneri, dveji, treji, ketveri, penkeri, šešeri, septyneri, aštuoneri, devyneri*) lietuvių kalboje vartojami: 1. su daugiskaitiniais daiktavardžiais, 2. su daiktavardžiais, kurie tik tam tikromis reikšmėmis pavartoti yra daugiskaitiniai, 3. kartais visai be daiktavardžių.

1. Kalbos vadovėliuose paprastai rašoma, kad dauginiai skaitvardžiai vartojami su daugiskaitiniais daiktavardžiais. Toks jų vartojimas jau yra nurodytas pirmojoje J. Jaklonskio gramatikoje: "Skaitvardžių prasmę turi ir kiti žodžiai, kuriuos vartojame skaičiui: a. *Vieni, dveji, treji...* Jie yra vartojami prie daiktavardžių, turinčiųjų toj

prasmėje tiktai daugiskaitą" (J. Jablonskis. Rinktiniai raštai, t. I, Vilnius, 1957, p. 89-90). Rygiškių Jono "Lietuvių kalbos gramatikoje" (1922 m.) sakoma, kad dauginius skaitvardžius "vartojame skaitydami tokius daiktus, kurių vardai daugiskaitos lytis turi" (ten pat, p. 219). Be to, dauginius skaitvardžius jis čia papildė dviem žodžiais: *vieneri* ir *abeji*. Pateikia ir variantų: *vieneli... devyneli*. Dar galima pridėti, kad taip, kaip dauginiai skaitvardžiai, yra vartojamas ir įvardis *keleri*.

Kalbant apie dauginių skaitvardžių vartojimą su daugiskaitiniais daiktavardžiais, bus naudinga prisiminti, kokius daiktavardžius mes laikome daugiskaitiniais. Ir Lietuvoje išleista akademinė lietuvių kalbos gramatika, ir J. Jablonskis savo gramatikoje aiškina, kad daugiskaitiniai daiktavardžiai yra tokie, kurie vartojami tik daugiskaitos forma. Štai keletas pavyzdžių: *dažai, durys, kepenys, lašiniai, marškiniai, mišios, pirštinės, žirkklės* ir kt. Kai kurių miestų vardai taip pat turi tik daugiskaitos formą, pvz.: *Šiauliai, Pilviškiai, Raseiniai, Mažeikiai* ir kt.

Atskirai reikėtų paminėti žodį *metai*. Kai šis žodis išreiškia dvylikos mėnesių laikotarpį, jis vartojamas tik daugiskaitos forma, pvz.: Jis atvyko prieš *trejus metus*. Mano senelis jau sulaukė *septyniasdešimt šešerių metų*. Bet kai šis žodis eina *laiko* sinonimu, tai yra vartojamas vienskaitos forma, pvz.: Jau *metas* (laikas) keltis. Jau *metas* rugius sėti. Kadangi šis žodis vartojamas ir vienskaitoje, ir daugiskaitoje (nors skirtingomis reikšmėmis), tai labai dažnai vienskaita vartojama ten, kur reikėtų daugiskaitos,

Visagalį pagarbina. Kaip gera čia, žemėje, nelaukti jokio pasisekimo, jokio užmokesčio, o tik stengtis visa širdimi pašlovinti savo Tvėrėją ir Viešpatį. Man rodos, kad visi žmogaus nepasisekimai, visos tamsybės yra didelė Dievo dovana. Kaip tik tada žmogaus širdis dieną ir naktį visomis jėgomis veržiasi į savo Išganytoją ir savo Dievą. Ji pamiršta ir tas tamsybės, o mato tik šitą dangišką šviesą ir gieda padėkos giesmę.

kaip matyti ir iš pavyzdžio, duoto šio rašinio pradžioje.

Daugiskaitiniais laikytini ir tokie daiktavardžiai, kurių daugiskaitos formos žymi ne kelis vienaskaitos forma pavadinamus dalykus, bet visai kitą dalyką, kitaip sakant, turi kitą leksinę reikšmę. Pavyzdžiui, *namas* — "gyvenamasis trobesys", o *namai* — "gyvenamoji vieta; tam tikra visuomeninė įstaiga". *Ratas* — "tekėnis, apskritas daiktas; apskritimas", o *ratai* — "vežimas". *Vakaras* — "dienos pabaiga", o *vakarai* — "pasaulio šalis".

Su visais daugiskaitiniais daiktavardžiais bendrinėje kalboje vartojami dauginiai skaitvardžiai, nors tarmėse kartais būna ir šiokių tokių nukrypimų.

2. Kartais, ypač žmonių šnekamojoje kalboje, dauginiai skaitvardžiai vartojami ir su tokiais daiktavardžiais, kurie tik tam tikromis reikšmėmis pavartoti yra daugiskaitiniai. Štai keli pavyzdžiai, paimti iš įvairių Lietuvos vietovių žmonių vartosenos: Mums dabar tenka *dvejį gyvulius* apžiūrėti (Ėriškiai). Negi *dvejom rankom* dirbai (Šimonys). *Ketverias bites* (t.y. keturis bičių avilius) turėjau, ir visos išnyko (Druskininkai). *Ketverius* (t.y. keturių rūšių) *vaistus* geriu (Vilkaviškis). *Ketveri vaikai* (t.y. keturių šeimų) ten buvo susirinkę (Leipalingis).

3. Kai kuriais atvejais šnekamojoje kalboje dauginiai skaitvardžiai vartojami visai be daiktavardžių (vis dėlto atitinkami daiktavardžiai iš sakinio reikšmės yra numanomi), pvz.: Aš su *dvejais* (t.y. kailiniais), todėl nešalta (Rudamina). Šiandien važiuoju į girią *abejais* (t.y. abiem porom arklių), tai daugiau malkų parvešiu (Pilviškiai). *Dvejais* (ratais) važiuoja (Sasnavą).

Reikėtų dar atskirai pakalbėti apie dauginį skaitvardį *vieneri*. Vietoj šio bendrinėje kalboje vartojamo skaitvardžio gyvojoje žmonių kalboje dažniausiai vartojama kiekinio skaitvardžio *vienas* daugiskaitinė forma — *vieni*, pvz.: Prisipyliau *vienus patalus pūkų* (Viekšniai). Tokia vartosena būdinga ir tautosakai: Dar palaukie, dukružėle, nors šiuos *vienus metelius*. Penki tvartai, vienos *durys*.

Atrodo, kad ir bendrinėje kalboje tokios vartosenos nereikėtų smerkti. J. Jablonskis 1915 m. rašė, kad žodis *vieneri* jam yra keistas. Jis jo nevartojo ir neįrašė nė į 1901 m. išleistą "Lietuviškos kalbos gramatiką". Matyt, tuo metu jis to žodžio gyvojoje kalboje nebuvo girdėjęs ir jį laikė dirbtiniu. Vėliau pasirodžiusioje gramatikoje J. Jablonskis žodį *vieneri* šalia *vieni* jau įrašė, paminėdamas ir tarminį variantą *vieneli* (žr. J. Jablonskis. Rinktiniai raštai, t. I, Vilnius, 1959, p. 219). Pasak Jablonskio, nė K. Jautius nevartojęs žodžio *vieneri*. Jis sakydavęs: *vieni marškiniai, dveji ratai, treji metai* (ten pat, t. II, p. 205). Toliau J. Jablonskis sako: "Pats aš, nevartodamas žodžio *vieneri*, nevartuju nė *kiekvieneri* (= kiekvieni)". Vis dėlto reikia pabrėžti, kad dabar bendrinėje kalboje pirmenybė duodama žodžiui *vieneri*. Apie žodį *kiekvieneri* ne per seniausiai Lietuvoje mirusi kalbininkė K. Vosylytė "Kalbos kultūroje" (Nr. 11, p. 39) taip rašė: "Ta pačia proga prisiminsime, kad literatūrinėje kalboje nevartotinas įvardis *kiekvieneri, -ios*". Toliau ji aiškina, kad šio žodžio nė J. Jablonskis nevartojo ir taisė tokius pasakymus: *Kiekvienerių* (=kiekvienų) namų žmonės semiasi vandenį savo kibiru. Ji sako, kad įvardžio *kiekvieneri*, tur būt, nerastume nė vienoje gramatikoje. Jo nėra tekę girdėti nė gyvojoje kalboje.

Taip pat dar reikia pastebėti, kad kai kurie, lyg per daug "išibėgę", pradeda vartoti dauginius skaitvardžius ten, kur jų nereikia, pvz. *šešeri mėnesiai*. *Mėnuo* nėra daugiskaitinis daiktavardis, todėl su juo vartotini kiekiniai skaitvardžiai — *šeši mėnesiai*. Kiti, žinodami, kad reikia sakyti *ketveri, penkeri, šešeri*. .. *metai*, mano, kad turi sakyti ir *dvejeri, trejeri metai*. Ne! Tokių formų nėra. Kiekinius skaitvardžius *du, trys* atitinka dauginiai skaitvardžiai *dveji, treji*. Taigi sakytina: prieš *dvejus, trejus metus*.

Dar atkreiptinas dėmesys į dauginių skaitvardžių galininko linksnį. Kai kur tarmėse sakoma: *dvejis, trejis, ketveris, penkeris*..., bet bendrinėje kalboje šio linksnio dauginių skaitvardžių galūnė yra -us: *dvejus, trejus, ketverius, penkerius*...

NEUŽMIRŠKIME PAGARBOS

Gerbiamasis Redaktoriau,

Malonėkite į "Laiškus lietuviams" įdėti šias kelias mano mintis.

Jūsų žurnalo spalio mėn. numeryje buvo straipsnis "Mažoji vasaros bažnyčia". Perskaičiau, ir kai kas tikrai nepatiko. Yra gera žaidimų forma supažindinti vaikus su gyvenimu, religija, bet čia turi būti tam tikros ribos. Man atrodo, kad kunigo A.S. kai kur per toli nueita. Pvz. stovykloje nori kepti neraugintus paplotėlius ir vėliau pašventintus priimti kaip Komuniją. Čia jaučiu nepagarbą, nuvertinimą. Griežčiausiai norėčiau protestuoti prieš tokius žaidimus. Tokiose sąlygose, kur dažnai gal trūksta švaros ir tvarkos, pagaminta duona, vėliau pašventinta, gali galvojančius vaikus net papiktinti. "Prikepėme tokių blynų, kunigėlis pašventino ir sakė, kad tai Komunija..." Gal taip pasakys ne vienas. Aplamai būtų geriau, kad niekados niekas nemėgintų per daug sukonkrektinti Kristaus paveiklo ar penkiems nuodėmingiems žmogaus pojūčiams stengtis priartinti įsikūnijimo Švenč. Sakramente, Švenč. Trejybės ir kitas paslaptis. Palikime truputį mistikos savo tikėjime, o drauge ir pagarbos sunkiau suprantamiems dalykams. Kai kas, prisižiūrėjęs ir prisiskaitęs per daug konkrečių dalykų apie Kristų, pasako: "Tikiu Dievą, pasaulio Kūrėją, bet Kristuje nematau nieko nepaprastą".

Pagarbos ir autoriteto stoka iš dalies yra kalta dėl šių dienų socialinės maišaties. Kaip patys kalbėsime apie savo Bažnyčią, taip ir kiti darys. Kartą keliaudami Europoje lankėme daug senų gražių bažnyčių. Mūsų gidas šveicaras-liuteronas aiškino jų istoriją. Mes vaikščiojom, žvalgėmės į lubas, sienas, garsiai reikėme savo išpuodžius. Bet kai nuvykome į Ženevą, į garsiąją liuteronų katedrą, jis mus pastatė kamputyje ir tyliai, tik ranka parodydamas, aiškino, kur kas yra. Jei kas garsiau iš-

tardavo kokį žodį, tuoj girdėdavome jo ššš. . . ššš. Čia savo bažnyčiai jis parodė didelę pagarbą, o taip pat ir mums davė pavyzdį, kaip reikia bažnyčioje elgtis.

Jei būtų buvę griežčiau pasisakyta prieš filmą "Jesus Christ Superstar", gal niekas nebūtų drįsęs sukurti tokių filmų kaip "Many Faces of Jesus" arba "The Sex Life of Jesus". Tad būkime atsargūs ir nepamirškime pagarbos!

A-lė G.

AR TINKAMA ILIUSTACIJA?

Paimu į rankas birželio mėnesio "Laiškus lietuviams". Viršelyje trys katės. "Fat cats", pagalvoju anglišku terminu. Toji nuotrauka tiktų gyvuliukų žurnalui, bet tik ne šiam religinės ir tautinės kultūros žurnalui. Šio mėnesio viršeliui reikėjo ko nors, kas geriau tiktų jo minčiai ir kryptčiai. Birželis yra lietuviškų mokyklų užbaigimo mėnuo, birželio trėmimų ar 1941 m. tautos sukilimo paminėjimo mėnuo, pagaliau tėvo dienos ir religinių švenčių mėnuo, tai ką nors iš tokių sričių ir reikėjo priitaikinti.

Sakysit, kad tai gera, meniška nuotrauka (dėl to šiek tiek abejoju)? Bet tai buvo galima įdėti kur nors viduryje ar palikti kitam numeriui. Mes dažnai piktinamės, kai mūsų prezidentai "glamonėjasi" su šunimis (Johnson, Nixon, Ford) ar mūsų poniutės vaikščioja, šuniukus glėby nešiodamos, išleisdamos šimtus dolerių jiems išlaikyti. Tad mums reiktų šių gyvuliukų nepropaguoti. Jie turi būti palikti savo vietoje. Jų meniškomis nuotraukomis gali būti papuošti vaikų kambariai ar daktariški deniai, bet "Laiškams lietuviams" tai netinkamas rūbas.

Felix

DĖL KO TIK VIENAS FOTOGRAFAS?

Nesuprantu, dėl ko šių metų "Laiškų lietuviams" viršeliai visuomet puošiami to paties

fotografo nuotraukomis. Argi mes neturime ir daugiau gerų fotografų?

R. B.

Redakcijos atsakymas. Ateinančių metų viršeliai bus papuošti ne fotografijomis, bet piešiniais, tai nebebus ir minėtų problemų.

TRUMPAI IŠ VISUR

- Peter Berger, žymus liuteronų sociologas, pareiškė, kad parama katalikų mokykloms yra visuomeninis reikalas, naudingas net ir protestantams, žydams ir agnostikams.

- Charles D. Ferris, katalikas, yra prezidento Carterio paskirtas Federalinės komunikacijos komisijos pirmininku.

- Skulptoriaus Luziano Minguzzi sukurtos bronzinės durys Šv. Petro bazilikai buvo dovana popiežiui Pauliui VI jo 80 m. amžiaus sukakties proga.

- Libano vienuolis Sharbel Machlouf, maronitų apeigų katalikas, spalio 9 d. popiežiaus Pauliaus VI buvo paskelbtas šventuoju. Tai pirmas rytų apeigų Bažnyčios narys, paskelbtas šventuoju. Jį labai gerbia anų kraštų žmonės, prie jo kapo atvyksta daug maldininkų ir skelbia susilaukę daug įvairių malonių, išgijimų. Jis buvo gimęs 1828 m., vienuolyne išgyveno 23 m., mirė turėdamas 70 m. Paskutinius kelerius metus buvo atsiskyrėlis. Jo šventuoju paskelbimo iškilmėse Šv. Petro bazilikoje dalyvavo apie 12.000 Libano krikščionių, jų tarpe šeši Libano vyriausybės nariai su jų prezidentu Ch. Helou.

- Misijose darbuojasi 3.720 amerikiečiai kunigai ir broliukai, 2.840 seselių ir 257 pasauliečių savanorių.

- Japonijoje, kur yra 110 mil. gyventojų, katalikų tėra 386.025. Tačiau Katalikų Bažnyčia Japonijoje turi 12 universitetų, 32 kolegijas, 114 gimnazijų, 94 vidurines mokyklas, 54 pradžios mokyklas, 393 vaikų darželius, 55 našlaitynus, 31 ligoninę, 138 vaikų globos centrus ir 24 senelių prieglaudas. Japonijoje darbuojasi 1.963 kunigai, 381 broliukas ir 6.850 seselių.

- Kun. Richard Neuhaus, liuteronas, Worldview žurnalo redaktorius, pagyrė JAV katalikų vyskupus už jų ryžtingumą kovojant prieš negimusių kūdikių žudymą.

- Nobelio taikos premija apdovanotosios airės moterys Betty Williams ir Mairead Corrigan, įsteigėjos taikos sąjūdžio šiaurės Airijoje, yra abidvi katalikės. Jos kovoja prieš prievartos veiksmus savo tėvynėje.

- Tikybos mokytojų suvažiavimas įvyks St. Louis mieste lapkričio 20-22 d. Jame dalyvaus apie 1.200 JAV ir Kanados katalikų, protestantų, žydų, stačiatikių ir kitų tikybų religijos dėstytojų.

- Bing Crosby, pirmaujantis filmų aktorius, miręs spalio 14 d., turėdamas 73 m. amžiaus, buvo katalikas, priklausė Angelų Karalienės parapijai Burlinghame.

- Kun. W. Maader, Palatino vienuolijos narys, Frankfurto aerodromo kapelionas, gavęs specialų leidimą, du Lufthansos tarnautojus — palydovę ir pilotą — sutuokė skrendančiame lėktuve.

- Popiežius Paulius VI, gailėdamas 86 įkaitų, kurie buvo teroristų pagrobta lėktuve, pasisiūlė pats tapti įkaitu, kad visi kiti būtų paleisti. Tačiau šis klausimas atpuolė, kai vokiečių specialus dalinys lėktuve buvusius įkaitus išvadavo, nukaudami tris teroristus ir vieną sužeisdami.

- Nijolė Sadūnaitė, okupantų nuteista kalėti už Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką, paleista iš kalėjimo, bet turi pasilikti Kazakstano ištrėmime mokyklos valytoja. Dėl jos kalinimo buvo daug protestų. Čikagos Moterų klubas surinko net 20.000 parašų, reikalaujant ją išlaisvinti.

- Šveicarijos gyventojai referendumo metu pasisakė prieš negimusių kūdikių žudymą — nepraėjo planas atpalaiduoti įstatymus, varžančius abortus. Katalikų ir protestantų vyskupai bei dvasininkai vieningai veikė priešindamiesi abortų legalizavimui.

- Sovietų Sąjungoje vienas stačiatikių kunigas per vienerius metus pakrikštijo 13 Mokslo akademijos narių. Apie tai skelbia Briusely leidžiamas laikraštis "Cahiers du Samisdat", pažymėdamas, kad jaučiamas religinio gyvenimo atbudimas Rusijoje.

1977 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS

ĮVAIRŲ STRAIPSNIŲ

IR VĖL PRIE KRYŽKELĖS — T. J. Beleckas, S.J.....	1
ŽAIDIMO TEOLOGIJA — VAIKŲ DARBAS? — Sės. Ona Mikailaitė	4
MARIJA CURIE — J. Venckus, S.J.....	10
AMERIKOS SPAUDA BEI TELEVIZIJA — Bruno Markaitis, S.J.....	15, 40
^V. GABRIELIUS NAUJAJAME ĮSTATYME — J. Burkus	16
IŠ DVIRATININKO KELIONIŲ — Anicetas Tamošaitis, S.J. . . 20, 47, 86, 123,	159
AR NE GERIAU „PRINCIPUS” PASILIKTI SAU? — J. Vaišnys, S.J.....	37
GYVENIMO MOZAIKA — Juozas Prunskis	44
ATGAILA IR SPORTAS — Juozas Vaišnys, S.J.....	73
KRIKŠČIONIŠKĄ TOLERANCIJĄ UGDANČIOS MINTYS — A. Grauslys ...	77
KETURI AMAZONIJO LIETUVIAI — A. Saulaitis, S.J.....	81
GLOBALINĖ ŽMONIJOS GEROVĖ — Vytautas V. Zubas	89
SUSITAIKIMO SAKRAMENTAS — Juozas Vaišnys, S.J.....	109
GERO VIRŠININKO PRIVALUMAI — Br. Krištanavičius, S.J.....	113
A.A. BRONIUS KRIŠTANAVIČIUS, S.J. — Redakcija	116
ĮSISKAITYKIME Į NUOSTABIĄ GAMTOS KNYGĄ — Juozas Prunskis	117
ŽMOGAUS JAUSMAI — „CIVILINIAI TARNAUTOJAI” — V. Bagdanavičius, MIC	120
IR VIS MOTULĖ PRIE RATELIO — Danutė Bindokienė	145
MES NORIME MATYTI JĖZŲ — Nina Gailiūnienė	147
AMAZONĖS MITO PRASMĖ — A. Maceina	152
AŠ IR TU — Vertimas	157
GYVOJI ATMINTIS — Antanas Saulaitis, S.J.....	181
AR PAŠAUKTŲJŲ MAŽIAU AR DAUGIAU — Lilė Gražulienė	184
JURGIS MATULAITIS — Stasys Yla	188
KOVOJE UŽ KIEKVIENĄ LIETUVĮ — A. Saulaitis, S.J.....	193
VAKARAS SU AKT. JONU KELEČIUM — Nijolė Jankutė	196
ATOSTOGOS — Anicetas Tamošaitis, S.J.....	217
DVASINI& PAŠAUKIM& DRAMA — Anicetas Tamošaitis, S.J.....	219
VALANDĖLĖ SU ĮŽYMYBĖMIS — Juozas Prunskis	225
IŠ MILAŠIAUS MISTINIŲ ĮŽVALGŲ — V. Bagdanavičius, MIC	228, 259
AUKLĖJIMAS IR AUKLĖTOJAI — Juozas Vaišnys, S.J.....	253
ŠVENTASIS JAV VYRAS — Juozas Prunskis	256
MAŠTYMAI APIE LIETUVIŠKĄ DAINĄ — G. E. Kazokienė	263
ISPŪDŽIAI PO SEPTYNERIŲ METŲ — A. Saulaitis, S.J.....	266
PONIA AR ŽMONA — D. Bindokienė	268
JAU PATS LAIKAS PASIPRIEŠINTI — Nijolė Jankutė	289
KODĖL NIEKAS NEBENORI BŪTI KUNIGU? — Č. Senkevičius.....	291
VILNIUS IR BASANAVIČIUS — Jonas Miškinis	296
MAŽOJI VASAROS BAŽNYČIA — Antanas Saulaitis, S.J.....	298
MOTERYS IR KUNIGYSTĖ — D. Bindokienė	302
MOKI KALBĖTI — MOKĖK KLAUSYTIS — O.P.....	304

DĖKINGUMO DORYBĖ — Anicetas Tamošaitis, S.J.....	325
ŠV. KOMUNIJĄ RANKOJE — A. Saulaitis, S.J.....	328
DIDINGIAUSIOS PASAULIO KAPINĖS — Juozas Prunskis	329
AR TAI SMULKMENOS? — I. Kai.....	331
VYSK. V. BRIZGIO KUNIGYSTĖS JUBILIEJUS — Redakcija	333
IR JAUSMAIS, IR PROTU — B. Kuzmickas	334
MOTERYS IR VEDYBOS — Danutė Bindokienė	336
APIE VADOVAVIMO MENĄ — A. Suslavičius	338
AR TAI POKALBIŲ TEMA? — T. M.....	339
NUOTAIKA — M. Vyšniauskienė	340
UŽUOJAUTOS ŽODŽIAI — A. Kučinskaitė	341
KALĖDOS — J. Venckus, S.J.....	361
T. J. VENCKAUS JUBILIEJUS — Redakcija	364
KRIZĖ AR NAUJOS GALIMYBĖS? — Gražina Kriauciūnienė	365
KELIONĖJE PO EUROPA — Juozas Prunskis	369
KIAULIŠKAS ELGESYS — Anicetas Tamošaitis, S.J.....	373

ŠEIMA

ŠEIMA GYVENIMO AUDROSE — Vytautas Kašnis	26
NEBIJOKIME PAMATYTI SAVĘS ... — Vytautas Kašnis	51
PAVYDAS, IŠTIKIMYBĖ IR KAILIO VANOJIMAS — Vytautas Kašnis ...	93
KAIP IŠSAUGOJAU ŠEIMĄ — Nijolė ir Ramunė	95
DVIEJŲ VEIKSMŲ ŠEIMOS DRAMA — Vytautas Kašnis	168
KALBĖKIME SU VAIKAIS LIETUVIŠKAI — D. Bindokienė	171
MOTINOS IR TĖVO DŽIAUGSMAI ... — Vytautas Kašnis	200
UOŠVĖ Į NAMUS — RAMYBĖS NEBUS — Vytautas Kašnis	231
TĖVAS IR JO VAIDMUO ŠEIMOJE — A. Kapušinskas	278
APIE VAIKŲ DRAUSMINIMĄ — V. Kauneckas	280
PIANINAS AR SESUTĖ — Z. Šalkauskienė	305
IR SUNKU, IR LENGVA — Viktoras Justickis	344
KAS BRANGIAUSIA? — E. Šakinienė	345
AMŽINASIS MOTERIŠKUMAS — R. B.....	346
ORGANIZACIJOS, TĖVAI IR JAUNIMO PROBLEMOS — A. Saulaitis, S.J. . .	377

JAUNIMAS

VASARIO 16-TOJI — Rasa Lukoševičiūtė	56
ATEITIES SPAUDOS ATSPALVIAI — Rasa Lukoševičiūtė	133
KODĖL MES NEKALBAME LIETUVIŠKAI? — Vida Didžbalytė	174
PLŪS IR VLIKO POLITINIS SEMINARAS — R. Lukoševičiūtė	202
IŠDYKUSI MERGIOTĖ — Sė. M. I. G.....	236
QUO V ADIS, JAUNIME? — Dalia Staniškienė	275
KEISKIM, IEŠKOKIM, VEIKIM ... — Rasa Lukoševičiūtė	309
LITUANISTIKOS SEMINARAS JAUNIMUI — J. Vaišnys, S.J.....	348
ŽYGIS Į VAŠINGTONĄ — Rasa Lukoševičiūtė	351
NEGI MŪSŲ MERGAITĖS ŠIURKŠTĖJA? — M. Lukšienė	352

MOKSLAS

ALEKSANDRAS FLEMING — J. Venckus, S.J.....	62
HEIDEGGER — EGZISTENCIALIZMO FILOSOFAS — J. Venckus, S.J.	98
EINŠTEINAS — ATOMINĖS ENERGIJOS KŪRĖJAS — J. Venckus, S.J.	128
INŽINERIJOS DAKTARAS ARŪNAS ŠLEKYS — E. Š.....	242
ISAAC NEWTON — J. Venckus, S.J.....	269
THOMAS ALVA EDISON — J. Venckus, S.J.....	311

KNYGOS

NUO NAKTIGONĖS PRIE VASAROS VARTŲ — Jurgis Gliuda ...	63
TINKAMI DRAUGAI MŪSŲ VAIKAMS — Danutė Bindokienė	205
KODĖL TAIP, O NE KITAIP — D. Bindokienė.....	206
KRISTUS IR EUCHARISTIJA — A. Saulaitis, S.J.....	355
“SAUJA SKATIKŲ” — Nijolė Jankutė	382
VIENO ATSIVERTIMO POETINĖ ISTORIJA — Alf. Tyruolis	384

EILĖRAŠČIAI

TENISONAITĖ ir JUODVALKYTĖ	50
ALFONSAS TYRUOLIS	76
HENRIKAS NAGYS	112
DALIA STANIŠKIENĖ	158
MARIJA STANKUVIENĖ-SAULAITYTĖ	224
STASYS SANTVARAS	294
ZENTA TENISONAITĖ	332
SĖS. ONA MIKAILAITĖ	372

MENININKAI

DAILININKĖ ALDONA VARIAKOJIENĖ — V. L.....	36
ANASTAZIJA TAMOŠAITIENĖ — Birutė Nagienė.....	70
ANTANAS TAMOŠAITIS — H. Nagys ir V. Vizgirda	108
VLADAS ŽILIUS — Redakcija	132
VILIJA EIVAITĖ — Redakcija	268
GIEDRĖ ŽUMBAKIENĖ — Redakcija	322
ROMO BARTUŠKOS NUOTRAUKOS — Redakcija	360

TĖVYNĖJE	58, 102, 137, 175, 210, 244, 285, 316, 357, 386
KALBA	32, 64, 100, 135, 178, 213, 247, 282, 320, 390
FILMAI	34
ATGARSIAI	69, 141, 249, 392

TRUMPAI IŠ VISUR — įvairiuose numeriuose yra žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

“LAIŠKAI LIETUVIAMS” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Tel. 737-8400.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Šių metų konkurso temos pavadinimą pasirenka patys autoriai, bet reikia rašyti apie pykčio, neapykantos ir keršto ydą: kaip su ja kovoti, kaip nugalėti, kaip jos išvengti. Galima rašyti ir beletristine forma. Rašinys turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną į atskirą vokelį, atsiųstas redakcijai iki 1978 m. kovo mėn.

1 dienos. Už geriausius rašinius bus skiriamos penkios premijos:

I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol. V — 25 dol.

Premijų mecenatai: dr. Leonas Kriaučeliūnas — 150 dol., Bronė ir Jonas Veselkai — 100 dol., Vytautas Vizgirda — 75 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol., Vincas Kuliešius — 25 dol.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Feliksas Breimeris. SKAMBANTIS LAIKAS, eilėraščiai. II papildyta laida 1977 m. Viršelis Ados Korsakaitės-Sutkuvienės. 70 psl., kaina nepažymėta.

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Siunčiant prenumeratos mokestį, yra daug saugiau naudoti čekius arba “money orderius”. Jau yra buvę atvejų, kad, siunčiant grynais, nei laiškas, nei pinigai administracijos nepasiekia.

Nuosirdžiai dėkojame “Laišku lietuviams” rėmėjams

26 dol. auoko kun. S. Gaidelis, S.J.

10 dol. auoko B. Čižikaitė

Po 8 dol. auoko: A. Valavičius, E. Vilutienė, S. Labanauskienė.

7 dol. auoko A. Kairaitis.

Po G dol. auoko: B. Žemaitienė, P. Vaičaitis, P. Burokas, A. Sadauskienė.

Po 4 dol. auoko: J. Latvys, M. Mackienė, E. Gimbutienė, M. Kriaučiūnienė, M. Tarvydienė, I. Dargvainis, V. Tatarūnas, V. Stankus, J. Stanislovaitienė, A. Grigaliūnas, S. Žiupsnys, P. Norvilas, F. Jurjonienė, I. Smieliauskienė, E. Kvedarienė, V. Gaidelis, N. Kavackienė, A. Masiulis, E. Vengianskas, P. Subačius, M. Matizienė, S. Jurkūnas.

Po 3 dol. auoko: E. Lukoshius, M. Užgrienė, V. Juodeika, J. Petraitis, M. Šermukšnienė, kun. V. Radvina, G. Musteikienė, V. Mitkus, S. Leipus, J. Masilionis, V. Ottienė, M. Stankūnienė, M. Mackiwnė, K. Račiūnas, K. Markus, P. Dūda, A. Alkaitis, P. Odinas, V. Remeikis, M. Kvietkauskas, S. Nutautas, H. Moliejienė, V. Pleškus, J. Skladaitis, kun. M. Kirkilas, M. Pečiulienė, G. Senkevičienė, A. Juškys, J. Kriščiukaitis, S. Prialgauskienė, M. Mėlienė, V. Kazlauskas, S. Jelionienė, J. Vaineikis, K. Stasiulis, I. Bukavedienė, D. Surantienė, I. Smalstienė, kun. K. Širvaitis, S. Budrys, J. Petrauskas, K. Rimas, A. Kėželis, A. Pilipavičius, kun. V. Mažrimas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redakcinė kolegija: Juozas Vaišnys, S.J. (atsak. red.), Antanas Saulaitis, S.J., Anicetas Tamošaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Rasa Lukoševičiūtė, Nijolė Užubalienė, Danutė Vakarė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Viršelis ir skyrių vinjetės — Vinco Luko. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telefonas 737-8400. N. Pr. Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 6 dol., atskiras numeris — 60 centų.